

LIDRANO!!!

TISKANICA

POŠTARINA PLAĆENA U
POŠTANSKOM UREDU 10000
ZAGREB

U svojim akcijama, a naši seminari su najočigledniji primjer, HCDO nastoji njegovati načelo da oni kojima su te akcije namijenjene moraju imati mogućnost ocjenjivanja tih istih akcija, kao i da te ocjene budu sastavnim dijelom planiranja i razvijanja dalnjih akcija. Takva praksa danas je sastavnim dijelom društvena i profesionalna života demokratskih društava. Štoviše, to je uvjet demokratičnosti odnosa unutar bilo koje skupine ljudi okupljenih oko nekakva zajedničkog djelovanja.

S tom smo namjerom ostvarili i ovaj broj *Dramskog odgoja*, u cijelosti posvećenog "Lidranu", izvršavajući tako obećanje iz prošle godine kad zbog nedostatka novca takvu ideju nismo mogli ostvariti.

Tako na jednom mjestu imate mogućnost pročitati što su i kako su izbornici dramsko-scenskih skupnih nastupa pisali o županijskim susretima, što su i zašto predložili za državni susret. Odmah nakon toga možete pročitati kako su državna povjerenstva ocijenila pojedine dijelove dramsko-scenskog programa državnog "Lidrana" u Supetru. Na ovaj način stavljeni su vam na uvid izvješća onih koje možemo smatrati stručnim timom državnog "Lidrana".

Kako smo o "Lidranu" nedavno sproveli anketu među našim članovima, na kraju donosimo i razgovor s Vladom Krušićem, koji se ovdje našao u dvostrukoj funkciji, s jedne strane predsjednika Središnjeg odbora za dramsko-scensko stvaralaštvo "Lidrana", a s druge, jednog od realizatora naše ankete. Krušić govori o tome što je anketa pokazala i mogu li se njezini rezultati iskoristiti za popravak "Lidrana". Anketa je ponudila mogućnost da voditelji dramskih, recitatorskih i lutkarskih družina, dakle svi oni koji, uz učenike, i jesu najvažniji sudionici "Lidrana", ocijene različite razine i vidove, a među njima i stručnu prosudbu ove najmasovnije smotre školskog dramsko-scenskog stvaralaštva u Hrvatskoj.

Zadaća je ovog *Dramskog odgoja* da posluži boljem razumijevanju i oblikovanju što kvalitetnijeg "Lidrana", a prvi korak prema tome jest upravo ovakva igra "otvorenim kartama", tj. uzajamna upoznatost sa stavovima i razmišljanjima svih njegovih sudionika, kako onih koji prosuđuju tako i onih koji su prosuđivani.

GLASILO HRVATSKOG CENTRA
ZA DRAMSKI ODGOJ



BROJ 6, GODINA III.
LIPANJ 2000.
ISSN 1332-3121

LIDRANO LIDRANO

U prvom dijelu donosimo izvješća izbornika državnog susreta za skupne dramsko-scenske nastupe. Prema pravilima "Lidrana" "radi što boljeg izbora predstava na državnom susretu, kao i zbog ograničenih materijalnih mogućnosti, skupni nastupi za državni susret odabrat će se uz pomoć stručnih osoba, tj. izbornika u osam (8) izbornih područja koja čine skupine područno bližih i prometno povezanih županija. (...)

Za izbornika mogu biti izabrani članovi državnoga povjerenstva, istaknuti dramski pedagozi koji se bave dramsko-scenskim stvaralaštvo djece i mladeži, istaknuti voditelji dramsko-recitatorskih družina, istaknuti amaterski stvaratelji te osobe koje poznaju i vole dramsko-scensko stvaralaštvo djece i mladeži.

Za izbornika ne može biti imenovana osoba koja sudjeluje u pripremi programa koji prosudjuje.

Izbornikova je dužnost da pregleda sve skupne nastupe koje su predložila županijska povjerenstva i da napravi konačan odabir za državni susret. Kao predstavnik središnjeg odbora "Lidrana" izbornik je dužan skrbiti da sastav i rad županijskih prosudbenih povjerenstava te sam susret budu u skladu s pravilima "Lidrana". Radi toga, kad god je izbornik u mogućnosti pribivati čitavu tijeku županijskog susreta, treba ga kao punopravna člana uključiti u rad prosudbenih povjerenstava županijskih susreta, čime se osigurava izvršenje svih zadaća povjerenstva (razgovori sa sudionicima, pisano izvješće, nepristranost sastava), ujednačenost kriterija i jedinstvo prosudbe.

Nakon održanih županijskih susreta izbornik je dužan napraviti pisano izvješće koje mora sadržavati sljedeće:

a) ocjenu organizacije, uvjeta i ukupnih stvaralačkih učinaka svakog županijskog susreta.

b) popis predloženih skupnih nastupa za državni susret,

c) vlastiti izbor predstava za državni susret s kratkim obrazloženjem uz svaku predstavu.

Prijedlozi županijskih povjerenstava izborniku, kao i prijedlozi izbornika državnom povjerenstvu, moraju biti u okvirima propisanih brojčanih odrednica."

U drugom dijelu donosimo izvješća prosudbenih povjerenstava državnog susreta LIDRANO održanog u Supetu od 24-26. svibnja ove godine. Prema pravilima, zadaća je prosudbenih povjerenstava državnog susreta izabrati predsjednika povjerenstva, pratiti u cijelosti svoj dio susreta, sudjelovati u razgovorima o izvedbama, na razgovorima za okruglim stolom vrednovati svaku izvedbu te svoj dio susreta u cijelosti, izabrati i predložiti izvedbe za diplome bez određivanja redoslijeda (prvo, drugo, treće... mjesto).

Predsjednik u ime cijelog povjerenstva predaje pisano izvješće s ocjenom videnog dijela susreta i obrazloženjem odluka o izboru odn. prijedlogu pojedinaca i družina za diplome.

IZVJEŠĆA IZBORNIKA DRŽAVNOG SUSRETA ZA SKUPNE NASTUPE

I. IZBORNO PODRUČJE (ZAGREBAČKA, KRAPINSKO-ZAGORSKA, VARAŽDINSKA I MEĐIMURSKA ŽUPANIJA)

Izbornik: Vlado Krušić, dramski pedagog i redatelj, Zagreb:

SUSRET KRAPINSKO-ZAGORSKE ŽUPANIJE, Kumrovec, 13.3.2000.

Prema dobrom običaju, na ovoj županiji program "Lidrana" razdvojen je ne samo na osnovnoškolski i srednjoškolski dio, nego i na zasebne susrete pojedinačnih odn. skupnih nastupa. Skupne nastupe i OŠ i SŠ gledalo je jedno povjerenstvo i o svakom programu održalo razgovor sa sudionicima.

Nastupi su izvedeni u dvorani Spomen doma Kumrovec, lijepom amfiteatru intimnog ugodaja, ali na žalost bez ikakve scenske opreme. No to nije omelo izvođače, koji su očito u svom svakodnevnom radu navikli na takve uvjete rada. Bio je to prvenstveno radni skup samih sudionika koji su vrlo srdačno pratili jedni druge i nisu bili opterećeni negativnom natjecateljskom energijom. Stoga se može reći da je ovaj dio susreta, uzimajući u obzir tehničke (ne)mogućnosti predstavljačkog prostora, bio uspješno organiziran.

U programu OŠ nastupilo je 8. a u programu SŠ 6 družina. Dakle, manje osnovnoškolskih, a nešto više srednjoškolskih nastupa u odnosu na prošlu godinu. Videne nastupce OŠ svrstao bih u dvije kategorije: u jednoj su ostvaraji iskusnijih voditelja već prepoznatljivih

pristupa i tematskih izbora, a u drugoj su ostvaraji neiskusnijih voditelja kojima uz puno dobre volje, čega ne manjka, treba i dodatna stručna pomoć.

U ostvarajima SŠ prevladava autorski odnos učenika prema kazališnom činu, što možda ne garantira uvijek i njegovu cijelovitost, ali im omogućuje da izraze vlastite stavove i osjećanje svijeta. A zbog toga "Lidrano" i postoji. Zato ove godine vrlo pozitivno ocjenujem nastupe SŠ na ovom susretu.

Za državni susret predložene su sljedeće predstave:

Osnovne škole

OŠ August Cesarec, Krapina, Nevenka Puh, T.IK JE NEGDAR BH.O. voditeljica: Nevenka Puh

OŠ Krupinske Toplice, ČIĆAK I MR.IV-Prema La Fontaineu, voditeljice: Marta Turkulin-Horvat, Sanja Kuštan

OŠ Veliko Trgovišće - PS Dubrovčan, Durdica Tomić, MAMEKI SU KRULJA PEKLJ. voditeljica: Durdica Tomić

OŠ Zlatar, Blanka Sviben, NESLOŽNA ABECEDA, voditeljice: Elizabeta Volenik, Blanka Sviben

Srednje škole

SŠ Zabok, Grupa autora, OBITELJSKA SREĆA, voditeljica: Dubravka Krznar



SUSRET ZAGREBAČKE ŽUPANIJE, Jastrebarsko, 16.3.2000.

Susret se sastojao od dva dijela, osnovnoškolskog i srednjoškolskog, koji su se istovremeno održavali, prvi u scenski dobro opremljenoj dvorani Centra za kulturu, a drugi u dvorani Narodnog sveučilišta, prostoru mnogo skromnijih tehničkih mogućnosti.

Najprije sam gledao skupne nastupe SŠ, ukupno 5. I malobrojnošću i svojim stilskim značajkama skupni nastupi SŠ daju razloga za razmišljanje što učiniti da se stanje poboljša. Imat će energije, pa i kazališno zanimljivih trenutaka, ali opća slika ipak zabrinjava. U srednjim školama ove županije "Lidrano" očito nema onu blagotvornu ulogu kakvu ima u većini drugih županija. Stanje se može promijeniti samo stručnom pomoći voditeljima. A ta stručna pomoć trebala bi započeti već na županijskom susretu kroz odgovarajući izbor prosuditelja.

Na susretu skupnih nastupa OŠ vidjeli smo 21 predstavu. Prenuda to ne mora biti pravilo, kvantiteta skupnih nastupa OŠ ovdje je urodila i kvalitativnim učincima potvrđivši, s jedne strane, dobar rad nekih družina i voditelja koji već niz godina dobro rade, ali i otkrivši neke koje nisam ranije imao prilike vidjeti. Repertoar je raznovrstan, od konvencionalnih izbora iz udžbenika, pa do svježih autorskih ostvaraja.

Kao i u vrednovanju srednjoškolskih ostvaraja, i ovdje se od članova prosudbenog povjerenstva traži da svoje ocjene izraze brojkama od 1 do 5, pa se onda izračunom srednje vrijednosti ocjena ustanovljuje tko je najbolji. Način je to potpuno neprimijeren ocjenjivanju umjetničkih ostvaraja, a i nije u skladu s općim propozicijama "Lidrana".

Organizacija susreta bila je dobra, s time što neke stvari moraju biti dogovorene na razini županije. To se prije svega odnosi na nedostatnu nazočnost stručnih prosuditelja u povjerenstvima.

Za državni susret predložene su sljedeće predstavce:

Osnovne škole

OŠ Ljubo Babić, Jastrebarsko, Ivan Ernoić, ISPRIK.1 KNJIG. IMLJ, voditeljica: Irena Borojević

OŠ Vladimir Nazor, Pisarovina, Barica Dumlija, BRBLJIVE TORBE, voditeljica: Barica Dumlija

OŠ Ivana Perkovec, Šenkovec, N.I.J.SMO K.I.K.I I SMO, SAMO DA SAMO SI VOJI, voditeljica: Jasna Horvat

Srednje škole

SŠ Jastrebarsko, POSTOLIR I FRIG - Prema Augustu Šenoi, voditeljica: Zorica Radman

SUSRET MEĐIMURSKE ŽUPANIJE, Čakovec, 17-18.3.2000.

Ove godine Međimurska županija zbog nedostatka novca nije održala međuopćinske susrete, što je velika šteta, jer je to značilo da je izbor za županijski susret bio mnogo ograničeniji. Takva mjeru može, na žalost, destimulativno djelovati na najveći broj onih koji dramski rade s djecom, jer ta ista većina uglavnom je nazočna svojim ostvarajima upravo na općinskoj ili međuopćinskoj razini. Iako možda nema većih kazališnih vrijednosti, njihov rad je u pedagoškom smislu od

presudne važnosti i ne smije ga se obeshrabriti. Zato se iskreno nadam da će ova županija nagodinu opet imati svoja 3 međuopćinska susreta i nakon toga županijski kao nagradu onima najistknutijima.

Susret je održan u idealnim scenskim uvjetima u dvorani Centra za kulturu. Najprije sam pratio susret SŠ u kojem su izvedena 2 skupna i 7 pojedinačnih nastupa. Sve u svemu, premašilo i jednih i drugih. S druge strane, u svim ostvarajima vidi se visok standard dramsko-stvaralačkog rada, čak i onda ako pojedini ostvaraj ne dostiže estetsku cjelovitost. Skupne nastupe obilježava smjena generacija i određeno lutanje. Pojedinačni nastupi su ove godine bolja strana susreta i prava je šteta što samo jedan pojedinac može na državni susret.

Istoga dana gledao sam i nastupe pojedinaca OŠ, ukupno 15, koji su se također odlikovali visokom razinom izvođenja. Drugi dan pratio sam skupne nastupe OŠ, ukupno 18. Izborom tema i stilova program je bio vrlo živ i raznovrstan. I ovdje bih predstave svrstao u dvije kategorije. U prvoj su predstave iskusnih, a u drugoj predstave manje iskusnih voditelja. Predstave u prvoj kategoriji u pravilu nastaju kroz suigru voditelja i djece, s jačim autorskim pečatom i jednih i drugih, dok se predstave u drugoj kategoriji uglavnom nastoje osloniti na gotove pisane tekstove.

Za državni susret predložene su sljedeće predstavce:

Osnovne škole

OŠ Kotoriba, Ana Jauk, BIO-PAS, RJEŠENJE ZA SPAS, voditeljica: Ana Jauk

OŠ Selnica, Roberta Barat, ZAGONETKA, voditeljica: Roberta Barat

OŠ Ivan Goran Kovačić, Lopatinec - Družina "Suncokreti", Rad grupe, BEZ KOMENTARA, voditeljica: Sonja Rodinger

OŠ Donja Dubrava, DAK - Prema tekstu Lucije Poljak, voditeljica: Tamara Žiga

Srednje škole

Tehnička, industrijska i obrtnička škola, MOĆI REĆI - Prema tekstovima Dmitrija Prigova i Radovana Ivšića, voditeljica: Nevenka Mlinarić

Gimnazija Čakovec, Danil Harms i radovi učenika, SASVIM OBICNE BESMISLICE II. PROTEST MLADIH, voditeljica: Ksenija Horvatić

SUSRET VARAŽDINSKE ŽUPANIJE, Varaždin, 18.3.2000.

Premda običaju, susret je održan u varaždinskom Hrvatskom narodnom kazalištu. U prvom dijelu susreta pratio sam nastupe OŠ i to 13 pojedinačnih i 23 skupna nastupa. Nastupi pojedinaca odlikovali su se općom korektnošću i ozbiljnošću, a nekoliko se recitatora, i to poglavito mladih, posebno istaknulo. Skupni pak nastupi daju razloga za zabrinutost, jer svjedoče ili o zamoru jednih ili o neiskustvu drugih voditelja. I jednima i drugima kao da manjka pravih stvaralačkih poticaja. Isto tako, ovaj put gotovo da se izgubilo za ovu županiju prepoznatljivo stilsko opredjeljenje za dramsku ili recitalsku igru zasnovanu na pjesničkim tekstovima, što svjedoči da se ta "škola" dramskog stvaralačkog rada gubi. Sve to daje dovoljno povoda za razmišljanje o tome kako potaknuti dramsko-scenski rad u školama.

U drugom dijelu susreta nastupile su SŠ s 5 pojedinačnih i 2 skupna nastupa, što mi se čini daleko preskromno za ovu županiju i njezin srednjoškolski potencijal. Pojedinačni izvodači uglavnom se odlikuju osobnošću i više potencijalom koji nose nego li konačnim rezultatom. S druge strane, svega 2 skupna nastupa pre malo je za bilo kakve generalizacije, osim za zaključak kako mislim da je krajnje vrijeme za sustavne seminare i u ovoj županiji. Oba dijela susreta održani su razgovori.

Za državni susret predložene su sljedeće predstave.

Osnovne škole

I. OŠ Varaždin, Jadranka Čunčić, KREKETANJE, voditeljice: Marija Posavec, Verica Šilec

OŠ Sračinec, ŠTEFEK PRI FOTOGRAFIJU, voditeljica: Ružica Mudri

Srednje škole

Gimnazija Varaždin - Dramska družina Theatron, IZ-PRIJE-U-PRO-LAZ, voditeljica: Bojana Barlek

IZBORNICKOV PRIJEDLOG PREDSTAVA ZA DRŽAVNI SUSRET

Bez obzira na uočenu stagnaciju, uzrokovana negdje finansijskim, negdje organizacijskim ali i generacijskim razlozima, na ovom izbornom području uvek ima više kvalitetnih ostvaraja nego što ih može otici na državni susret. Stoga je izborniku i ovom prigodom bilo teško napraviti odabir, no izbor koji slijedi učinjen je u nadi da će izabrane skupine dobiti novi poticaj za daljnji rad, a da neizabrane neće posustati. Za nastup na državnom susretu predlažem sljedeće predstave:

Osnovne škole

OŠ Krapinske Toplice, CIRČAK I MRAV - dramatizacija La Fontaineove basne, voditeljice: Marta Turkulin-Horvat, Sanja Kuštan

La Fontaineova basna poslužila je kao predložak za slobodniju i svježiju priču u kojoj mali mrav, usuprot većini svoje mravlje braće, pomaže cvrčku, čime je ostvaren važan empatijski učinak. Predstavu odlikuje dobra skupna proživljena igra u čemu se očituje dobar i temeljiti voditeljski rad.

OŠ "Vladimir Nazor", Pisarovina, Barica Đumlija, BRBLJII TE TORBE, voditeljica: Barica Đumlija

Sjajna predstava krajnjeg jednostavne i dopadljive ideje o "strašnom snu". Mali izvodači (2. razred) vrlo sigurni i razigrani, a ekspresivna uporaba školskih torbi je očaravajuće jednostavna i kazališno funkcionalna. Za mene, ova predstava i njezina voditeljica pravo su malo otkrice.

OŠ Ivana Perkovića, Šenkovec, Učenici, NAI SAMO KAKVIT SAMO, SAMO DA SAMO SI OJI, voditeljica: Jasna Horvat

Predstava dobrc zajedničke igre, razgovjetna "domaćeg" govora, sigurnog scenskog nastupa. I ovdje se vidi dobar "minuli rad" voditeljice.

OŠ Kotoriba, Ana Jauk, BIO-PAS - RJEŠENJE ZA SPAS, voditeljica: Ana Jauk

Predstavu odlikuje čvrsta i vizualno dopadljiva priča jasne poruke, ali i nadasve dobra gluma, istovremeno spontana i slobodna, a s druge strane

disciplinirana, uz smislen govor mladih izvodača koji suvereno vladaju scenskim prostorom. Velik trud i zapažen rezultat.

Srednje škole

Srednja škola Zabok, Grupa autora, OBITELJSKI SREĆA, voditeljica: Dubravka Krznar

Autorska predstava na temu o fabriciranoj sreći koja se postiže "tabletama za srce". Izvodači se ne trude "glumiti", već igraju primjereno iskustvu i dobi, dakle pomalo "sirovo", što predstavlja dio draži same predstave. S druge strane, dramaturgija je rasinirana, zasnovana na principu "predstave u predstavi", čime se gledalač iznenaduje, spoznajni učinak gradira, a temu ironizira. To je predstava duhovita, dopadljiva, ali istovremeno sa stavom, zapitana o tome koje nas vrednote vode kroz život.

Dramska družina "Theatron" - Gimnazija Varaždin, IZ-PRIJE - U - PRO - LAZ, Kolaž stihova D. Ivanševića, M. Slavičeka, V. Vide, A. Šoljana i S. Mihalića, voditeljica: Bojana Barlek

Ovo je tragalačka predstava otvorene, recitalske strukture usredotočene oko simbola vratiju koji mladim ljudima služi za iskazivanje i variranje vlastita doživljaja svijeta. Predstava, ili bolje reći izvedba, ovdje je tek vrh brijege prethodna rada skupine koji uključuje intenzivno čitanje lirike, raspravu i zajednički rad na osmišljavanju uprizorenja.

II. IZBORNO PODRUČJE (KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA, BJELOVARSKO-BILOGORSKA I VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA)

Izbornik: Branko Sviben, redatelj, Zagreb:

U svojstvu izbornika odgledao sam u cijelosti županijske susrete koprivničko-križevačke, virovitičko-podravske i bjelovarsko-bilogorske županije.

Djelatnici škola i članovi županijskih organizacijskih i provedbenih povjerenstava primjereno su obavili zahtjevnu zadaču organizacije susreta. Moram reći da su posebne poljvale od samih sudionika susreta dobili djelatnici OŠ Čazma u Čazmi. Manji propust desio se u Đurdevcu gdje su ljudi zaduženi za ton samovoljno i bez znanja organizatora ostavili na sceni šumu mikrofona. To je kod pojedinih izvodača izazvalo kratkotrajnu smetenost. Ipak, znajući propozicije, izvodači se nisu koristili mikrofonima, pa regularnost nastupa nije narušena.

Prosudbena povjerenstva radila su stručno, koncilijantno i gotovo sva odluke donesene su jednoglasno.

Žao mi je što razgovorima, u opuštenoj atmosferi, ne možemo posvetiti više vremena. Govorim to svake godine. Svjestan sam, međutim, da u ovom organizacijskom okviru bolje rješenje nije moguće.

Nakon tri godine što kao izbornik pratim nastupe učenika osnovnih i srednjih škola u navedenim županijama mogao bih, s manjim ogradama, zaključiti da je usvojena solidna razina u interpretaciji pozicije i proze u samostalnim nastupima barem polovice izvodača. Skupni nastupi zbog složenosti pokazuju veće oscilacije, ali uočljivi su i znanje, i golem trud, i velika ljubav u radu voditelja. Ne vjerujem da je značajnije napredovanje

opravdano očekivati bez dodatnog obrazovanja putem seminara, sistemskog poboljšanja položaja nastavnika i profesora koji se kao voditelji bave izbornim aktivnostima i značajnijeg mjestu dramskog odgoja u obrazovanju.

Također moram reći da brojnost kvalitetnih nastupa pojedinaca i skupina nameće misao o potrebi međupanijskog susreta kako bi svi oni koji ne produ brojčano jako ograničen republički izbor mogli još jednom nastupiti i tako biti nagradeni za svoj rad. Bojam se da mnogi voditelji i učenici drže ne baš savim neopravdano, izborna pravila nepravednim. Ukoliko nam je stalo da ne nastupe zamor i nemotiviranost valja nešto učiniti.

Ovo su skupni nastupi učenika osnovnih i srednjih škola koje su mi predložili članovi županijskih izbornih povjerenstava, a navedeni su redoslijedom kojim sam ih gledao:

Virovitica

Glumačka družina BAPATULJAK OŠ Eugena Kumičića, Slatina, Marcus Pfister: RIBA DUGINIH BOJA (adaptacija slikovnice), voditelji: Ana Perković, Željka Novotni, Denis Ostrošić

OŠ Ivana Gorana Kovačića, Gornje Bazje, Daniela Totić: SVADA U CVJETNJAKU, Voditeljice: Olivera Pleše i Draženka Černik

U Viroviticu nije bilo skupnih nastupa učenika srednjih škola.

Đurdevac

OŠ "Antun Nemčić Gostovinski", Koprivnica, Vitez-Čunčić-Bandov: KLAUNIJA.DA (lutkarska igra), voditeljice: Mirjana Radanović i Dubravka Piščević

OŠ "Vladimir Nazor", Križevci, Sanja Draganić: DJETE I DRVO (pantomima), voditeljica: Selina Golec

U Đurdevcu se pojavio cijeli drugi razred gimnazije Ivana Zigmardija Dijankovečkoga iz Križevaca s duhovito zamišljenom predstavom na temu televizije kojom se srednjoškolci vole baviti. Vesela, entuzijastička grupa svjesna je krupnih izvedbenih nedostataka svoje predstave i možda baš zato obećavajuća. Svakako, veliko je osvježenje u ovoj županiji i s nestripljenjem očekujem njihovu sljedeću predstavu. Drugu skupinu činile su četiri učenice također iz gimnazije Ivana Zigmardija Dijankovečkog, a nastupile su s recitalom: *Dobro je biti čovjek* voditeljice Nade Poturićek. Ova je predstava ujedno predložena za državni susret.

Čazma

Premda je na susretu nastupio velik broj skupina učenika osnovnih škola, a dobra polovica od njih predstavila se solidnim nastupima, županijsko prosudbeno povjerenstvo nije mi predložilo predstavu za republički susret. Jednodušna je bila ocjena da ni jedna predstava nije u dramaturškom i izvedbenom aspektu postigla cjelovitost koja bi je preporučila za državni susret.

U Čazmi, od šest videnih skupnih nastupa učenika srednjih škola prosudbeno povjerenstvo predložilo mi je jedan. To je predstava koju su prema tekstu Fadila Hadžića *Čovjek na položaju* izveli učenici dramske družine srednje škole Bartola Kašića iz Grubišnog Polja.

Moj konačni izbor za državni susret čine sljedeći skupni nastupi:

Glumačka družina BAPATULJAK - OŠ Eugena Kumičića, Slatina, Marcus Pfister: RIBA DUGINIH BOJA (adaptacija slikovnice), voditelji: Ana Perković, Željka Novotni, Denis Ostrošić

Ove voditelje i njihov rad pratim nekoliko godina i ovo je dosada njihov najbolji uradak. Predstava se odlikuje jednostavnom, ali točnom i funkcionalnom scenografijom. Domisljata su i dobro riječni kostimi. Djeca su opuštena, uživljena u igru i dobro se snalaze u ponegdje komplikiranom kretanju grupa scenom. Ugovor nisu ujednačeni, ali su svi logični i razumljivi. Rezultat je to dobrog pedagoškog rada, a vjerujem da će susret s kolegama voditeljima i predstavama na republičkom susretu koristiti ovim voditeljima.

OŠ "Antun Nemčić Gostovinski", Koprivnica, Vitez-Čunčić-Bandov: KLAUNIJA.DA (lutkarska igra), voditeljice: Mirjana Radanović i Dubravka Piščević

Ovo je začudujuće razigrana i duhovita lutkarska igra. Dramaturški okvir je jednostavan i omogućuje djeci da se potpuno zaigraju. Mali lutkari suvereno rukuju s tri tipa lutaka i posljedično s tri načina animacije. Govorno su odlični (možda malo manje Klaun). Usudujem se reći: mali lutkarski biser.

Gimnazija Ivana Zigmardija Dijankovečkoga, Križevci, DOBRO JE BITI ČOVJEK - reradba pjesama Stjepana Licea iz zbirke "Otkriće blizine" (recital), voditeljica: Nada Poturićek

Recital se poglavito odlikuje primjerenom složenim tekstom u cjelovitu kompoziciju. Dobре su ritmičke promjene, a rezovi se ne osjećaju. To je znalački i predano obavljen posao. Izvedba je nametala probleme koji nisu svi najbolje riješeni, ali djevojke i njihova voditeljica toga su svjesne i nastavljaju s radom. Rezultat nikako nije zanemariv, a njihovo gotovo posvećeno bavljenje ovom zapostavljenom formom dodatno me je motiviralo da ih izaberem za držani susret.

Srednja škola Bartola Kašića, Grubišno Polje, Fadil Hadžić: ČOVJEK NA POLOŽAJU, Voditelj: Ivan Novak

Ne znam je li dobra gluma odgovorna za mimetički teatar ili je odabir tekstova koji prepostavljaju takvu glumu "stvorio" dobre glumce, ili oboje pomalo, no kako god bilo, to opredjeljenje odlikuje ovu dramsku skupinu. Ove je godine to urodilo solidnim uratkom. Dobro je na propisanu duljinu skraćen tekst pa je radnja jasna, cjelovita i zaokružena. Glumci su vrlo dobri i prično ujednačeni. Malo vještija režija i nadomak smo repertoarne predstave.

Možda će kontakti s vršnjacima na državnom susretu potaknuti ove talentirane glumce da svoju vještinsku okušaju u drugim formama i sadržajima bližim njihovom iskustvu.

III. IZBORNO PODRUČJE (SISAČKO-MOSLAVAČKA I KARLOVAČKA ŽUPANIJA)

Izbornik: Stjepan Pepelnjak, profesor, Zagreb

Županijski susret sisačko-moslavačke županije održan je u Kutini, a karlovačke županije u Vojniću. Oba susreta bila su organizirana primjerno. Dvorane su imale osnovne uvjete za scensko izvođenje sa odgovarajućom tehničkom opremom. Susreti su bili svečano otvoreni



izvodenjem himne i pozdravnim govorima najviših županijskih dužnosnika i organizatora.

Sisačko-moslavačka županija

Na susretima sisačko-moslavačke županije održanim u Pučkom otvorenom učilištu sudjelovalo je 30 škola sa 37 scenskih nastupa, od toga 12 pojedinačnih scenskih nastupa učenika osnovnih škola, 7 srednjih škola, te 4 skupna srednjih i 14 skupnih nastupa učenika osnovnih škola.

Individualni nastupi bili su na razini prošlogodišnje kvalitete i izvedenja dobrog odabira pjesama, primijerenih uzrastu učenika. Vidljivo je nastojanje razbijanja (govorne) izričajne monotonije u govorenju pocizije. No ipak većina izvodača nije domislila ugodaj u interpretaciji pa se i dalje uočava mehanički naučeno govorenje stihova.

Grupno scensko izvodenje osnovnih škola bilo je bogato svježim idejama u korištenju scenskog znaka, jednostavne rekvizite i kostima. Grupni učenički radovi na scenu su postavljali učeničke probleme ili su ironizirali svijet sa svog kuta gledanja. Uglavnom su u pokretu i pjesmi bili uvjerljiviji nego u tumačenju likova i u riječi. Redovito su najmladi osnovnoškolci bili najneposredniji i najprirodniji. Sve izvedene predstave bile su primjerene uzrastu. U idejnosti scenskih rješenja često je prisutan utjecaj televizije, imitacija video kao i spot-forme, te suspregnutost dječje radosti igranja. Scena često postaje prenaglašeno ukočena i ozbiljna. Također je uočen nedostatak mjere u dinamici scenskog dogadanja i zrelosti izvedenja.

Od izvedbi osnovnih škola prosudbeno povjerenstvo posebno je istaklo izvedbe:

OŠ Novska, Ksenija Lekić: *LUDI DANI, III. raz., voditeljica Ksenija Lekić;*

OŠ Petrinja, Nada Zidar-Bogadi: *KOKOŠ KOD FRIZERA, V. raz., voditeljica Slavica Čunčić;*

OŠ Galdovo Sisak, Zvonimir Balog: *PUŽ NA CARINSKOM PREGLEDU, voditeljica Ana Špicnogel, te*

OŠ Stjepana Kefelje, Kutina, Snježana Krpes: *VELIKI DIKTATOR(RITIĆI), voditeljica: Snježana Krpes*

Scenske igre srednjih škola prikazale su dvije dobre predstave *BILO JEDNOM NE TAKO DAL'NO* improvizacija gimnazije Sisak, voditeljice Božice Ujić i scenska improvizacija Ugostiteljske i trgovачke škole Sisak SASVIM PREDVIDLJIVA PRIČA, voditeljice Tanje Ladle. Povjerenstvo je, nakon dileme, ipak predložilo predstavu **SASVIM PREDVIDLJIVA PRIČA** zbog ukupnosti igre u kojoj je korištena riječ i karakterizacija likova, domišljatosti i cjelovitosti dramatizacije zamišljene priče. Dobro osmišljen scenski znak uz korištenje tonske snimke kao komentatora predstave gimnazijalaca iz Siska ima elemente fizičkog teatra kojima točno pokazuje razumijevanje ideje i prijenos poruke. Dramaturški razložno i funkcionalno tumače odnos nasilja i vlasti.

Karlovačka županija

Karlovačka županija održala je "Lidrano" u Vojniću u domu kulture. Susret se odlikovao brojnošću stvaralaštva sudjelovanjem 23 osnovne i 6 srednjih škola. Ukupno je izvedeno 37 scenskih prezentacija osnovnih

škola (17 samostalnih recitacija, 1 recital, 11 dramskih igranja, 5 scenskih i 3 lutkarske predstave), te 9 samostalnih recitatorskih nastupa srednjih škola. Srednje škole nisu izvele ni jednu skupnu predstavu.

(Nakon susreta, u Karlovcu je 24. ožujka održan okrugli stol za sve sudionike "Lidrana", sa tendencijom da on ima seminarski karakter, kako za literate, novinare tako i za scensko stvaralaštvo.)

U individualnom dječjem stvaralaštvu bili su zastupljeni recitacija i monolog. Unatoč relativno dobrog projekta izvedbi, bile su uočljive česte neprirodne pauze, neadekvatni akcenti, brzanje govora bez angažmana recitatora, kao i nedostatak emocija bitnog predznaka (elementa) u govorenju pocizije.

Recital se pojavio u standardnoj klasičnoj formi, bez značajnijeg dramaturškog obrata i dinamičkog glasovnog višeglasja, tako da je ova forma bila prosječnog scenskog dosega.

Predstave su naprotiv bile vrlo inventivne, kako u lutkarskoj, tako i dramskoj izvedbi. Zanimljiv je bio pokušaj animacije sjene i slajda kao eksperimentalni lutkarski izraz, ali nedovoljno uigran i do kraja domišljen. Gotovo sve predstave bile su pedagoški vrlo dobro vodene i primjerene temama i mogućnostima razumijevanja djeci kao izvodača i kao gledatelja. U tom smislu produktivnost i idejnost skupnih scenskih izvedbi bila je na višoj razini od prošlogodišnjeg projekta.

Od scenskih izvedbi predložene su za državni susret:

OŠ "Slava Raškaj" Ozalj, A. Šenoa: KAMENI SVATOVI, voditeljice Jasenka Stanić i Mirjana Turkalj. Predstava je vrlo dobro uigrana u narodnim kostimima. Izvodači su dobri. Predstava je inventivne režije i originalnog pristupa u mizanscenskim rješenjima. Funkcionalne su i glazbene intervencije. Predstava je solidan kreativan pedagoški rad.

OŠ "Švarča", Karlovac, nepoznati autor: ZIMSKI KAPUTIĆ MLADOG JEŽA (Lutkarska igra), voditeljica Vlasta Pernar. Vrlo dobra animacija likovno zanimljivih lutkica. Djeca stvaraju vrlo dobru atmosferu u dinamizaciji glasovne igre i animacije lutke. Tekst je primijeren uzrastu.

OŠ "Slavka Raškaj". Ozalj, Grigor Vitez: OGLEDALCE, scenska igra, voditeljica: Irena Šimunić. Vrlo dobro uigrana izvedba. Kostimi su zanimljivi, djeca prirodna i spontana te se osjeća radost igre. Vrlo dobar pedagoški rad primijeren dječjem uzrastu.

Srednje škole

Srednje škole bile su zastupljene samo sa recitatorskim izvedbama. Recitatori nisu međutim bili na izvedbenoj razini dobnih srednjoškolskih mogućnosti. Ne grade ugodaj, ne zalažu se za ljepotu u govorenju i razradi pjesme, te ostaju na naznakama ideje bez opravdanosti u unutrašnjem povezivanju logike govorne dinamike i sl.

ZAKLJUČAK I PRIJEDLOG

Razmatrajući zapažanja prosudbenih povjerenstava i kriterije pri odabiru individualnih i skupnih izvedbi smatram da su obje županije imale adekvatna prosudbena povjerenstva uz odgovarajuće obrazlaganje izbora s odgovarajućim kriterijima. Karlovačka županija održala je okrugli stol u Karlovcu



tjedan dana nakon prezentacije uz vrlo zanimljivu diskusiju zamišljenu kao radioničko razmjenjivanje iskustava i razmatranje osobnih zapažanja voditelja.

Za državni susret iz sisačko-moslavačke i karlovačke županije predložem sljedeće predstave:

Osnovne škole

OŠ Novska, Ksenija Lekić, LUDI DANI (scenska igra), voditeljica: Ksenija Lekić

Vrlo dobro odabran i pedagoški primijeren scenski predložak autorice, usvojen je kod djece i prepoznat kao motiv za oslobođanje u ovlađavanju izvedbe zadane igre. Igra je građena na izmjenama ritualnog pučkog pokladnog veselja u dobro izrađenim i funkcionalnim kostimima, pjevanjem pjesmica i mizanscenskim simboličnim dočaravanjem etnološki sabrane faktografije. Dinamično se izmjenjuju satiričke povorce sprovođa, kozice-ladarice i konji u odgovarajućoj atmosferi, djeca prepoznavaju razlog za radost igre, koja se osjeća kao zajedničko ostvarenje. Voditeljica je uspjela uz pedagoški rad primijeren uzrastu dovesti izvedbu u cijelovitu estetsku formu kazališnog dogadanja. Scena nije opterećena scenografijom pa je izvođenje radnje primarno građeno na radosti igre izvodača.

OŠ "Slava Raškaj" Ozalj, Grigor Vitez: OGLEDALCE (lutkarska igra), voditeljica: Irena Šimunić

Poznati tekst Grigora Viteza, redovito igran kao lutkarska predstava, u izvedbi učenika iz Ozlja postavljena je kao vrlo dobro uigrana i razigrana predstava sa dobrom karakterizacijom likova. Djeca grade zanimljive obrate u scenskom dogadanju, razumiju sadržaj i poruku. Kostimi su zanimljivi i ukupnost doživljaja predstave pokazuje da je postupak u otkrivanju sadržajnih i estetskih rješenja dobro osmišljen. Pedagoški rad sa djecom je primijeren, a predstava sadrži sve potrebne elemente za dobru komunikaciju sa gledaocima; atmosferu, mizanscen. igru, kostim i originalnost idejnih rješenja.

Srednje škole

Ugostiteljska i trgovачka škola, Nisak, S.A.S.U.M PREDVIDLJIVA PRIČA, voditeljica: Tanja Vadla

Ova predstava je zanimljivo postavljena improvizacija koju su jednostavnom i originalnom igrom napravili sami učenici. Voditeljica Tanja Vadla dopustila je da se glumci poigraju naivizmom ljubavnih težnji i čudnih putova ljubavi u kojima andeo radnik, umoran od svega, satiričnim ggeom smisleno rješava problem. Glumci su dobro odabrani i svojom improvizacijom napravili su originalnu i zanimljivu kazališnu igru. Ona odiše jednostavnosću i točno odabranim elementima glumačke eksprezivnosti.

IV. IZBORNO PODRUČJE (PRIMORSKO-GORANSKA, LIČKO-SENSKA I ISTARSKA ŽUPANIJA)

Izbornica: Zrinka Kolak-Fabijan, dramska glumica, Rijeka

Četvrti izborni područje broji tri županije koje se vidno razlikuju u organizaciji susreta, poimanju "Lidrana" i kvaliteti ponuđenoga.

Ličko-senjska županija, tj. grad domaćin Gospic, nastavlja tradiciju loše organizacije susreta.

Svake godine bilježim mnoštvo primjedaba, a da se potom ne dogode nikakvi pomaci u kvaliteti organizacije. Stoga predlažem da se iduće godine prepusti domaćinstvo drugome gradu kao što je Pulu vrlo uspješno zamijenio Pazin.

U ponuđenom programu vidni su pomaci u shvaćanju značenja Lidrana, što tumačim pomlađenim kadrom voditelja. Prvi puta su se odvojili od klasičnog "ličkog prela" i ponudili učenicima slobodu izraza u njima bliskim i primjerim sadržajima. To je pomak za polvalu. Želim vjerovati da će im odredene stručne upute ponudene na okruglom stolu, već iduće godine znatno poboljšati kvalitetu nastupa.

Primorsko-goranska županija. s najviše sudionika, ima dobru organizaciju susreta. No ovdje su problemi druge naravi. Prosudbeno povjerenstvo s visokim stupnjem stručnosti pokazuje se u konačnici nedostatkom. Voditelji stručne i argumentirane upute i primjedbe češće shvaćaju kao pritisak nego li pomoći, te su okrugli stolovi neugodni i eksplozivni. Tome dodajmo podatak da većina voditelja ne posjećuje dječje i lutkarske predstave niti potiče učenike u tome. Na primjer, gostovanje najboljih kazališnih predstava uz svu animaciju po školama ostaje bez odaziva. Ili, lutkarska školska grupa koja nikada nije posjetila lutkarsko kazalište! Ovi primjeri mogu pojasniti nesporazume voditelja i prosudbenog povjerenstva koje se od ove godine povlači iz daljeg sudjelovanja na Lidranu. Obrazloženje je krajnje jednostavno: za svu dobru volju, stručnost i rad bez honorara nagradeni smo napadima i nezadovoljstvom voditelja.

Grupni scenski nastupi srednjih škola pokazuju vrlo nisku razinu kvalitete. Žele se dopasti u prizemnom klasičnom načinu scenskog izraza. Godinama dajemo iste upute o tome što je Lidrano i što se od njih očekuje. Problematična je razina mišljenja i kultura prikazanoga. Od njih se ne očekuje posebno poznavanje dramaturgije i režije, a dostatno bi bilo slušanje uputa na okruglim stolovima. Realnost je takva da se svake godine počinje od prvoga koraka. Smatram da mladi u toj dobi imaju dosta tema od važnosti i potrebe, što bi možda značilo pogrešnu ili nedovoljnu angažiranost voditelja.

Istarska županija ove godine predstavljena je u Pazinu. Organizacija susreta bila je na zavidnoj razini kakvu i inače nudi ta županija. U ponuđenom programu kvaliteta je približna prošlogodišnjoj. Prosudbeno povjerenstvo uvažava različitost u stavovima, a voditelji shvaćaju Lidrano kroz dječje potrebe, interese i igru. Ovdje su to doista susreti mlađih, pri čemu su voditelji u drugom planu.

Prijedlog grupnih nastupa

Osnovne škole

OŠ Staja, Pula, Jadranka Radetić-Jvetić, KOZU NE DALMO, voditeljica: Jadranka Radetić-Jvetić

Stav mlađih prema tematski kloniranju.

OŠ Rikard Katalinić - Jeretov, Opatija, Vjekoslava Jurdana-Norma Čučak, SNJEGULJICA U PUBERTETU voditeljice: V. Jurdana-N. Čučak

Djevojčica ulazi u priču o Snjeguljici na dan svog rodendana koji su poslovni roditelji zaboravili. Ali moderna tehnologija i elektronika pomažu komunikaciji i vode sretnom kraju.



OŠ Srdoči, Rijeka, ŽABICA DIVOJKA (narodna priča), voditeljice: Zvjezdana Vidaković-Gea Srdoč

Recital s elementima scenske igre na tekst narodne bajke. Među ostalim, vrlo su impresivni glesbeno-zvučni efekti.

Srednje škole

Gimnazija Pula, Antun Gustav Matoš, SJENA

Igra zbilje i imaginacije. Prednjeg plana i sjene.

V. IZBORNO PODRUČJE (POŽEŠKO-SLAVONSKA, BRODSKO-POSAVSKA, OSIJEČKO-BARANJSKA I VUKOVARSKO-SRIJEMSKA ŽUPANIJA)

**Izbornica: Branka Čokljat, profesorica, Osijek
Vukovarsko - srijemska županija**

Županijska smotra održana je u dvorani OŠ "Antun Matija Reljković" u Černi.

Na početku susreta došlo je do manje zbrke u nastupima: dramske igre ili recitali s 2 sudionika stavljeni u skupne scenske nastupe, kao i monodrame, jer su ih računali kao scenske nastupe, a skupni recitali u samostalne recitacije. Na intervenciju izbornice članovi prosudbenih povjerenstava upoznati su s propozicijama Liderana iz Vjesnika Ministarstva prosvjete i športa, a također i s brojčanim odrednicama predstavnika koje trebaju odabrat. Nakon toga susreti su se održali korektno. Predstavljen je sedamnaest nastupa osnovnih škola, te četiri nastupa srednjih škola.

Za državni susret prosudbeno je povjerenstvo predložilo četiri skupna nastupa iz osnovnih i jedan iz srednje škole.

Osnovne škole

OŠ "M. Stojanović", Babina Greda, Ilija Babić: POLOŽAJ (dramsko igra), voditelj: Ilija Babić

III. Osnovna škola, Vukovar, N. Židar-Bogadi: JUTRO MR-VLJE KRALJICE (dramsko - satirična igra), voditeljice: Mirjana Turk i Željka Gaćeša

OŠ Ivan Kozarac, Soljani, Braća Grimm: IRIJEME ŽIVLJENJA (lutkarska igra), voditelj: Stjepan Mazalović

OŠ Matija Gubec, Jarmina, C.Collodi: Pinokio (dramsko igra), voditeljica: Jelka Šaran

Srednje škole

Gimnazija Županja, Više autora: PROMJENE PROMJENE (scenska igra), voditelj: Mislidrag Marković

Razgovor o nastupima s voditeljima skupina vodio je Hrvoje Nuhanović, član prosudbenog povjerenstva, te je izbor opravdano i argumentirano obrazložio. Ipak, došlo je do nekih prigovora voditelja skupina glede rangiranja lutkarskih nastupa, s prijedlogom da se ocjenjuju kao posebna vrsta. Isto je tako istaknut prijedlog da se monodrama kao scenski izraz uvrsti u istu kategoriju sa skupnim nastupima zbog mogućih tehničkih i scenskih zahtjevnosti.

U odnosu na prošlu godinu vidi se povećani broj i veći angažman sudionika, posebice kod osnovnih škola, no sudeći po određenim prigovorima, čini se da općinski susreti srednjih škola nisu provedeni sasvim korektno. Naime, odabrana su dva dramska nastupa Gimnazije "M.A.Reljković", Vinkovci, dok uopće nije pozvana Srednja škola Vukovar, što je izazvalo manji prosvjed voditelja.

Isto tako, organizatorima Županijskih susreta trebalo bi napomenuti važnost okruglih stolova nakon susreta kao povratne informacije i podrške svim voditeljima, jer je za njih odvojeno pre malo vremena (najčešće tek pola sata), tako da dosta zainteresiranih ostanci bez mogućnosti za diskusiju.

Požeško - slavonska županija

Županijski susreti održani su na dvije lokacije. Prije podne za učenike osnovnih škola domaćin je bila OŠ Ivan Goran Kovačić. Velika u prostoru novootvorene područne škole Biškupci, a poslije podne za srednje škole organizaciju Liderana preuzeala je Ekonomski škola Požega. Obje škole pokazale su izuzetan smisao za organizaciju, kao i puno truda uloženog u pripremu susreta. Na početku je upriličen topao i gostoljubiv doček svim sudionicima, a voditelji i članovi prosudbenih povjerenstava dobili su bogato osmišljene mape s priloženim detaljno razrađenim programom, te primjerima školskih listova, literarnog materijala, kao i prospekte za turističku promidžbu kraja. Ekonomski škola uz to je tiskala i prigodnu knjižicu - Zbornik radova učenika srednjih škola sa županijskog susreta.

Na susretu osnovnih škola predstavljeno je 13 skupnih scenskih nastupa, a za državni je susret prosudbeno povjerenstvo predložilo sljedeće skupine:

OŠ Vladimira Nazora, Trenkovo, Učenički rad: KIŠNI SHOW (dramsko igra), voditeljica: nije navedeno

OŠ Lipik, Lipik, Z.Balog: MRAV I BUKVA (scenska igra), voditeljica: nije navedeno

Srednjoškolski susreti održani su u Ekonomskoj školi, Požega, uz posebno toplu i prijateljsku atmosferu dobrodošlice, te besprijeckornu organizaciju ravnateljice škole gde Ljiljane Žebčević. Sudjelovale su četiri srednje škole, a gledali smo i samostalne i skupne scenske nastupe.

Za Državni susret prosudbeno povjerenstvo je predložilo sljedeću scensku skupinu:

Tehnička škola, Požega, Ivo Brešan "Predstava Hamleta u selu Mrduša Donja" (odломak iz predstave), voditeljica: Ivanka Prnjavorac

Nakon dobro organizirane i vrlo konstruktivne rasprave sudionika i voditelja s izbornicom dodijeljene su zahvalnice, priznanja, diplome i nagrade, a posebno je bila atraktivna gesta škole domaćina, koja je svim sudionicima - učenicima i voditeljima - uz to poklonila ukrasnu šalicu i cvijet.

Brodsko - posavska županija

Susret je održan u Domu HIVDR-e "Plavo polje" u Slavonskom Brodu, a u organizaciji OŠ Antun Mihanović, Slavonski Brod. Na susretu osnovnih škola predstavljeno je 7 pojedinačnih i 5 skupnih scenskih nastupa. Srednje škole predstavile su 2 pojedinačna i 2 skupna scenska nastupa.

Za državni susret članovi povjerenstva predložili su sljedeće nastupe:

Osnovne škole

OŠ Duro Pilar, Slavonski Brod, Učenici: ČOVJEK PO ŽELJI (ILI PO MJERI ZNANSTVENIKA) - dramsko igra, voditeljica: Mira Plazibat

OŠ Mato Lovrak, Nova Gradiška, Nepoznat autor: DVJJE KUĆNE POMOĆNICE (scenska igra), voditeljica: Andrijana Petrović

OŠ Vladimir Nazor, Slavonski Brod, D. Zrnčić-Kulenović i učenici: U VILJINSKIM DIVORIMA (scensko-lutkarska igra), voditeljica: Dubravka Pletikapić

Srednje škole

Tehnička škola, Slavonski Brod, Po Ibsenu i Frommu: PEER GYNT (dramска игра), voditeljica: Srežana Petrović - Glavaš

Poslije izvješća povjerenstava za osnovne i srednja škole upućeni smo u osnovnu školu domaćina na okrugli stol prosudbe i uz sudjelovanje izbornice, no i tu je značenje ovog dijela manifestacije marginalizirano, posebice jer se odvijalo sjedeći za stolovima uz postavljene tanjure za "svečani ručak", a u istom ozračju su podijeljene zahvalnice i diplome.

Većina voditelja osnovnih škola uopće nije pokazala interes za raspravu o odigranim predstavama, a znakovito je i da ostvarenja slavonsko – brodske županije po kvaliteti zaostaju za drugim slavonskim županijama.

Osječko - baranjska županija

Osnovne škole

Županijski susret za osnovne škole održan je u dvorani OŠ Antuna Mihanovića, Osijek. Učenici – domaćini priredili su kraći prigodni program za otvorenje susreta. Treba naglasiti da se sve odvijalo u besprijeckornoj organizaciji, te u prijateljskoj i svečanoj atmosferi. Predstavnika grada i županije nije bilo.

Prosudbeno je povjerenstvo na županijski susret uputilo 17 skupina, a u kvaliteti i pristupu osjeća se značajan kreativni pomak, tako da je ograničenost broja odabira eliminirala neke izvedbe koje su uistinu zaslužile i nastup na državnom natjecanju. Prosudbeno je povjerenstvo imalo, dakle, težak zadatak, a svoju su odluku obrazložili argumentirano i s pohvalama kreativnosti svih sudionika.

Za državni susret predložene su sljedeće predstave:

OŠ Ante Starčevića, Viljevo, A.A.Milne: MEDO U WINIE ZVANI POOH (TUGOMILOV RODENDAN) - Lutkarska igra, voditeljica: Tomislava Genda

OŠ Petrijeveci, Petrijeveci, A.de Saint Exupery: MALI PRINC - dramsko - scenska igra, voditeljica: Biserka Madarević

OŠ Matija Gubec, Piškoreveci, M.Radić: U KRUPNOM PLANU "KAKO ŽIVJETI ZDRAVO" - scenska igra, voditeljica: Mira Radić

OŠ Franje Krežme, Osijek, Učenici i učiteljica: MIRAVI BUKLA (po ideji Z.Balogi)- scenska igra, voditeljica: Ksenija Kolobarić

OŠ Mladost, Osijek, Dubravka Ugrešić: KUĆNI DIVIOVI - scenska igra, voditeljica: Srežana Majsterić

Srednje škole

Susret u Djecjem kazalištu u Osijeku otvoren je svečanom izvedbom "Klempajevih", prošlogodišnjih pobjednika Državnog susreta Lidrano, koji su odmah na početku "podigli" umjetničku i natjecateljsku razinu. Sudjelovalo je 8 dramsko-scenskih skupina, a atmosfera je bila u prepunoj dvorani kazališta uistinu izvrsna. Osjećala se izrazita motivacija za uspjeh, kreativnost, te pažnja i uvažavanje svih gledatelja za umjetničke pokušaje svih skupina.

Odluka prosudbenog povjerenstva bila je posebno teška jer su tri scenska ostvarenja svojom kvalitetom bila podjednako izvrsna i osvojila sve simpatije i podršku gledatelja, a za državni susret moglo se predložiti samo dva, lako na okruglom stolu nije bilo prenaglašenih reakcija žaljenja zbog odluke prosudbenog povjerenstva. Kasnije je došlo do pisnog reagiranja jedne gledateljice u "Glasu Slavonije", koja bi mogla eventualno baciti zatamnjenu sliku na odvijanje cikluskupnog susreta, no to zasigurno nije bilo tako. Naprotiv – i po atmosferi i kvaliteti odigranog osječko-baranjski susreti "Lidrano" za skupne scenske nastupe zaslužuju posebnu pohvalu, a značajno su obogatili kulturnu ponudu grada. Znakovito je i da već drugu godinu odabrane skupine iz Osijeka predstave s "Lidrana" igraju na poziv gostujući u mnogim srednjim školama osječko-baranjske županije, a prošlogodišnji pobjednici državnog susreta "Lidrano"-Technološka škola Ruder Bošković, Osijek - s predstavom "Klempajevi" imali su tako više od petnaestak nastupa.

Zato je na kraju, obzirom da njihova nova predstava "Samo ti" nije predložena za državni susret, žaljenje tim veće, a odmah je kod gledatelja, drugih sudionika, te prosudbenog povjerenstva izraženo da se uputi molba središnjem odboru državnog susreta da ovaj put učini izuzetak i nagradi njihov sveukupni trud pozivom na državni susret kao treću predstavnicu. Osobno kao izbornica pridružujem se toj molbi, iako smo svjesni da je to zbog finansijskog ograničenja teško moguće. Obzirom na umjetničke i odgojne principe "Lidrana" takav bi izuzetak od pravila dobio podršku svih sudionika "Lidrana" osječko-baranjske županije.

Na kraju, prema propozicijama "Lidrana", prosudbeno povjerenstvo predložilo je dvije predstave za državni susret:

III. gimnazija, Osijek, B. Radaković: PUN MJESEC U SATURNUSU - dramska igra, voditelj: Davor Tanocki
II. gimnazija, Osijek, J. i K. Čapek: IZ ŽIVOTI KUKACA - dramska igra, voditeljica: Mirjana Bogdanović

ZAKLJUČCI

1. Svi su tekstovi primjereni izvodačima, a kao predložak rabljeni su tekstovi hrvatskih i stranih autora, te učenički autorski radovi.

2. Jezična i govorna izražajnost sve su slabije, kako u lokalnom, tako i u književnom izrazu.

3. Promicanje i razvijanje govorne kulture najčešće je bilo zapostavljeno u odnosu na scenografiju, kostime i ina tehnička sredstva.

4. Gotovo su sve izvedbe maštovito zamišljene i postavljene, no jedan dio nije dovoljno uigran.

5. Kod osnovnoškolskih skupina nižih razreda, posebice iz manjih, područnih škola dominiraju pri interpretaciji naučene, zapravo karikirane geste, a djeca ne igraju nego uče tekst napamet i "oponašaju" "odrasle".

6. Umjesto da se igrom i improvizacijom uđe u predstavu, najčešće se tekst uči napamet, pa se tek onda odlazi u scenski prostor.

7. Voditelji ulažu puno truda i ljubavi u svoj posao, a u ostvarenju predstave vrlo se često uspješno suraduje s darovitim nastavnicima i učenicima likovnih i plesnih grupa u školi.

8. Na okruglim stolovima u svakoj sredini izražen je veliki interes za kreativnim napretkom, kao i za povratnom informacijom – tko je na kraju i zašto otišao na državno natjecanje.

9. Potrebno je mnogo razgovora i dogovora sa stručnjacima, kao i kvalitetnih i voditeljima dostupnih seminara.

11 Na osječko - baranjskim županijskim susretima pohvaljena je prošlogodišnja svečana produkcija svih predstavnika županije koji su bili na državnom natjecanju "Lidrano 99" održana u lipnju u Dječjem kazalištu, a ove je godine predloženo da se nastavi s tom praksom jer svim zainteresiranim daje uvid u kvalitetu i dosege održanog.

12. Potaknut je i podrižan prijedlog da se pokuša i sa svečanom produkcijom samostalnih i skupnih scenskih nastupa predstavnika sve četiri slavonske županije na državnom natjecanju, te veliki interes za to izvanosječkih voditelja i sudionika koji žele na taj način podići vlastite kriterije izvedaba.

13. Sve se više, u scenskoj ponudi zanemaruju recitali i lutkarski izražaj.

14. Na lokalnim razinama, pri školskim i općinskim natjecanjima daroviti su mladi voditelji ponekad onemogućeni, jer se u prosudbenim povjerenstvima sukobljavaju interesi "starog i novog", a odabrani su "lokalni mezimci" čija je kvaliteta zapravo upitna, tako da je za pristup državnom natjecanju često prva stepenica – najteža.

15. Dogada se da školski, gradski i općinski izbori za "Lidrano" nisu provedeni prema pravilima.

16. Voditelji, posebice u srednjoškolskom natjecanju, često zanemaruju vremenske odrednice, produžujući trajanje predstave.

17. Na okruglim stolovima u svim sredinama bilo je reakcija na propozicije "Lidrana" gledje uvrštanja monodrame među skupne scenske nastupe, jer se oni odvijaju u kazališnim prostorima i potrebne su im njihove tehničke mogućnosti, kao i prosudbeno povjerenstvo koje se bavi takvim scenskim, a ne samo recitatorskim kriterijima. Podržavam takav prijedlog, posebice jer se povremeno u školskim sredinama javljaju izraziti talenti što se najbolje mogu glumački izraziti samostalno. Zbog brojčanih odrednica u propozicijama voditelji su primorani umetati u predstavu još dvoje učenika koji zapravo statiraju, ili glumačkom nespretnošću odmažu cijelokupnom dojmu, a drugčije se ne može ući u mogućnost za scenski prostor i prosudbeno povjerenstvo sa širim kriterijima.

18. U odnosu na prošlu godinu, u svim županijama, osim u brodsko-posavskoj, osjeća se veliki umjetnički i kreativni pomak, htjenje k napredovanju i boljem izrazu, marljiv i redoviti rad voditelja sa svojim scenskim skupinama i sve veća pažnja vrijednosti i značenju "Lidrana" kao manifestacije učeničkog stvaralaštva.

19. Obzirom da je u tri županijske sredine postojala po barem jedna predstava koju sam kao izbornica uočila da je umjetnički reprezentativna za državne susrete, a da ju vrlo dobro prosudbeno povjerenstvo ipak nije odabralo kao takvu, svjesna materijalnih, financijskih ograničenja "Lidrana"

predlažem u razmatranje središnjem odboru da se u budućnosti možda otvorи mogućnost, u slučaju iznimnog ostvarenja, da izbornica ima pravo pri slanju na državne susrete i na još jednu predstavu po svom izboru, izvan prijedloga prosudbenih povjerenstava.

Držeći se brojčanih odrednica i prijedloga prosudbenih povjerenstava za skupno dramsko – scensko stvaralaštvo, za državni susret predlažem:

Osnovne škole

OŠ "M.Stojanović", Babina Greda, Ilija Babić: POLOŽAJ - dramska igra, voditelj: Ilija Babić

Predstava scenski oživljava stari narodni običaj iz Babine Grede. Duhovit, ležeran, dobro promišljen scenski pristup, glumački i scenski vrlo dobro uigrana, šarmantna predstava. Napokon nešto dobro i na "šokačkom" dijalektu! Predstava ima čvrstu fabulu, opravdanu gradaciju i doima se kao vrlo promišljena i detaljno precizirana cjelina, te plod velikog pedagoškog rada s učenicima.

OŠ Đuro Pilar, Slavonski Brod, Učenici: ČOVJEK PO ŽELJI (ILI PO MJERI ZNANSTVENIKA) - dramska igra, voditeljica: Mira Plazibat

Tekst je učenički rad i vrlo jeinteresantan. Vizualno i scenski detaljno promišljena mješavina igre i recitala. Uočljiv je stalni i angažiran rad voditelja na scenskoj interpretaciji. Predstava ima neke manjkavosti, zapravo trebalo bi ju malo skratiti i oslobođiti ponekih suvišnih rekvizita, što im je i sugerirano u razgovoru.

OŠ Mladost, Osijek, Dubravka Ugrešić: KUĆNI DUHOVI - scenska igra, voditeljica : Snježana Majsterić

Dobro uigrana i atraktivno zamišljena predstava. Uočljivo je zajedništvo i motivacija grupe. Predstava se temelji na improvizacijama i duhovitim scenskim dosjetkama koje su "ukroćene" u precizan scenski izraz i govorno kultivirana i vrlo maštovita rješenja.

OŠ Franje Krežme, Osijek, Učenici i učiteljica: MRAV I BLJKVA po ideji Z. Baloga - scenska igra, voditeljica: Ksenija Kolobarić

U radu grupe osjeća se nova zrelost od prošlogodišnjeg državnog susreta. Učenici su nesputani i kreativni, i osjeća se zajedništvo. Svakom je izvodaču posvećen i individualni kreativni prostor, djeca su oslobođena treme i vrlo uigrana. Dominanta predstave je scenska igra koju je voditeljica iskoristila za vrhunsku predstavu punu maštovitosti.

Scena, kostimi, maska i igra, sve je korišteno s mjerom i originalnošću. Uistinu besprijeckoran, vrhunski scenski i pedagoški rad s učenicima nižih razreda.

Srednje škole

Tehnička škola, Požega, Ivo Brešan : PREDSTAVA HAMLETA U SELU MRDUŠA DONJA(odlomak), voditeljica: Ivanka Prnjavorac

Predstava je uigrana i glumački vrlo dobra. Jezično je izražajna i dobro se koristi dijalekt bez karikiranja.+ Imala scensku dinamiku i oslobođena je suvišnih rekvizita. Sugerirano je da se oslobođi povremene statičnosti.

II.gimnazija, Osijek, J. i K. Čapek: IZ ŽIVOTA KUKACA - dramska igra, voditeljica: Mirjana Bogdanović

Satirični su tekst prilagodili vizualno i scenski srednjoškolskom uzrastu. Maštovita i duhovita scenska rješenja. Pojedini učenici iskazuju pravi glumački talent, a ostali ih uigrano prate. Upozorenji su da reduciraju preterano podlaženje gledateljima.

III.gimnazija, Osijek, B.Radaković: PUN MJESEC U SATURNUSU - dramska igra, voditelj: Davor Tanocki.

Predstava je rezultat dugogodišnjeg i promišljenog pedagoškog rada voditelja, a do sada su uvijek nijanse odredivale da ih se ne pošalje na državno. no ovaj put su bili vrlo precizni i uvažili sve prijašnje zamjerke prosudbenih povjerenstava. Predstava ima duhovitost, originalnost i mladenački šarm, glumački je jaka, vizualno – scenski minimalistička, sve se temelji na scenskoj igri. U predstavi je poneka psovka, no scenski opravdana, a i sugerirano im je da taj vid jezika svedu na najmanju mjeru.

I na kraju, zaključujem još jednom da u skupnim scenskim nastupima za V. izborni područje postoji izrazita tendencija svih sudionika k napredovanju, no ipak sve se više zanemaruje čista scenska riječ, a okreće se drugim vidovima interpretaciјe. Isto tako, svake godine sve je veći broj sudionika, što se svakako mora pohvaliti. Na svim "okruglim stolovima" pokazan je veliki interes za seminarima i ostalim mogućnostima voditelja za napredovanje u kreativnom radu.

VI. IZBORNO PODRUČJE (ZADARSKA I ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA)

Izbornica: Zdenka Mišura, profesor i kazališni dječatnik, Split

PRIJEDLOG PREDSTAVA

Županija šibensko-kninska

Osnovne škole

OŠ Petra Krešimira IV, Šibenik, Nataša Jurić i članovi scenske grupe: TKO JE ALICA, voditeljica: Nataša Jurić

Tko je Alica? Djevojčica čije je odrastanje opterećeno imperativom uspjeha u školi, odlikašica prosječnog izgleda, ili djevojčica koju primjećuju dječaci, koja sanja o karijeri foto-modela, i kojoj je škola tek prolazna muka, ili ...

Koja od njih je Carollova junakinja? Obje, odgovorit će nam članovi scenske grupe OŠ Petra Krešimira IV., odnosno svaka djevojčica koja je "iza zrcala" otkrila prve znake ženskosti koji je zbuњuju, stvaraju joj naizgled nesavladive probleme.

Dobar odabir teme, duhovite situacije koje prizilaze iz potpuno suprotnih stavova, ali i iz karaktera ponaosob, daju posebnu ljupkost ovom uratku.

Srednje škole

Turističko-ugostiteljska škola, Šibenik, Lucija Bedrica: L.IUR.I, voditeljica: Jelena Grgić

"Tko sam? Od koliko stvarnosti je sačinjena moja stvarnost?" - pitanja su na koja učenica Lucija Bedrica pokušava naći odgovor. Izvući će na scenu sva svoja lica, dati im život, svoju će stvarnost umnogostručiti ne bi li pronašla JEDNO JEDINO JA. Ali, otkrit će: "Ja sam zbir svih tih lica, svih trenutaka ..." Učenice vrlo zahtjevan tekst izgovaraju kultivirano, sugestivno, nalazeći u njemu bitnu emocionalnu odrednicu kao motiv i bit svakog lica. Dana je primjedba na nedostatna rješenja u scenskom uprizorenju i sugestija

da iznadu dramske situacije u kojima mnoga lica iste osobe žive svoje različite živote.

Županija zadarska

Osnovne škole

OŠ Šimuna Kožičića-Benje, Zadar, PLINKITIN DAR - scenska igra nastala po tekstovima iz djela J. Barakovića, P. Zoranića i T. Kolumbića, voditeljice: Jadranka Milisa-Jagoda Gutić

Uz dobar odabir tekstova, čija je osnovna priča legenda o Plankiti, učenici, kroz slike koje stvaraju scenskim govorom, plesom i pjesmom, uspijevaju ostvariti doživljaj mora kao posebnog svijeta koji živi u nekom dalekom snu, u priči, u mašti. Ovo je jedna šarmantna scenska igra koja donosi gotovo zaboravljeni miris, boju i nostalгију Mediterana.

Sve slike djeca stvaraju tvoreći oblike broda, kovčega, oluje, koristeći sebe kao scenski znak (zvuk, scenografija). Kako je riječ o igri u kojoj ima muzike, plesa, pjevanja i govorenja, uvjetno bi se moglo govoriti o muziklu.

Srednje škole

Od ponudenog odabira komisije županijskog "Lidrano", riječ je o dvije scenske igre, ne bili predložila ni jednu za državni susret. Razlozi za ovaku odluku su:

1. Predstava Srednje škole iz Paga je igra na temu Shakespeareove drame ROMEO I JULIJA koja je lokalizacijom teme ostala na lokalnim znakovima prepoznatljivosti. Čini se kao da je predstava radena za određenu prigodu, na brzinu, pa su stoga scenska rješenja ishitrena, situacije pretjerano karikirane, a djeca igraju bez pravog doživljaja situacije.

2. Predstava učenika zadarske gimnazije priča je o jednom rock-bandu koji se pokušava probiti na glazbenu scenu. Slučaj je vrlo upitan i u pedagoškom i u scenskom smislu. U pedagoškom zato što učenici na pozornici neprestano puše, psuju, imitirajući lažni model slobode. U scenskom smislu na pozornici se ne dogada ništa osim eksponiranja grupe koja pokušava svirati rock.

Ovakva odluka je rezultat višednevnog promišljanja i nije nimalo laka, ali držim da je pedagoški opravdana.

Sasvim je sigurno da je scenski izraz u srednjim školama zadarske županije zapušten i da je potrebno nešto poduzeti u smjeru obrazovanja i osposobljavanja nastavnika i profesora.

Predlažem, ako je moguće, organiziranje seminara. Iz razgovora sa nastavnicima i profesorima sазnala sam da i oni misle kako im nedostaje stručnost i poznavanja metoda rada.

Posebna molba

Greškom je samostalni nastup učenika V. razreda Jure Brižića iz OŠ "Valentin Klarin" iz Preka dospio u grupne scenske nastupe. Dječak je govorio prozni tekst Senka Sorića "Krijonca i posluh". Radi se najboljoj izvedbi koju sam vidjela u ciklopurnom programu "Lidrana" zadarske županije. Riječ je o duhovitom dijalektalnom tekstu bliskom dječjoj dobi. Dječak koji interpretira taj tekst izuzetne je darovitosti: glasom otvara sve emotivne nijanse tog teksta, potcrtava duhovitost besmislenog dječjeg straha, riječ pretvara u sliku.

Budući da nisam predložila odlazak nijedne srednje škole na državni susret molim da ovo dijete, koje nije krivo što je nastupilo među grupnim scenskim radovima, bude pozvano u Supstar jer to svojim talentom zaslužuje.

VII. IZBORNO PODRUČJE (SPLITSKO-DALMATINSKA I DUBROVAČKO-NERETAVANSKA ŽUPANIJA)

Izbornik: Goran Golovko, redatelj i dramski pedagog, Split

U svojstvu izbornika Državnog susreta "Lidrano 2000" odgledao sam u cijelosti županijske susrete dubrovačko-neretvanske i splitsko-dalmatinske županije. Napominjem da nisam pratilo pojedinačne nastupe učenika osnovnih škola na susretu učenika splitsko-dalmatinske županije budući da su se odvijali istodobno sa skupnim scenskim nastupima.

Oba su susreta bila besprijeckorno organizirana.. kako u dubrovačkom Kazalištu Marina Držića tako i u solinskom Domu kulture "Zvonimir". Prosudbena povjerenstva svoju su zadaću obavila stručno. suglasno i odluke su donesene gotovo jednoglasno.

Okrugle stolove odlikovala je dobrohotnost s ciljem poticanja voditelja i učenika na daljnji rad te stručnost i preciznost u davanju sudova o pojedinim prikazanim radovima kao i u odgovorima na postavljena pitanja. Međutim, koliko god se mi, izbornici i prosudbena povjerenstva, trudili objasniti sudionicima da je broj nastupa na državnom susretu strogo ograničen, ne mogu se oteti dojmu da su pravila susreta u stanovitoj mjeri isuviše kruta. U njihovu zadanome okviru nužno je biti nepravednim prema voditeljima i učenicima nekih skupina čiji je rad na zavidnoj izvedbenoj razini. Ukoliko ih ne želimo demotivirati za budući rad, a naznake za to već postoje (primjerice, gradski susret u Splitu ove je godine brojčano bio siromašniji no ikada), valjalo bi iznaći neki novi, drugačiji model poticanja učeničke kreativnosti koji (možda) i ne bi morao imati natjecateljski karakter. Svestan sam da ovim riječima zadirem i u dublju i u širu problematiku cjelokupnoga našeg sustava obrazovanja te da njima otvaram pitanje mjesto dramskoga odgoja u istom tom sustavu, a s njime još i pitanje materijalne, moralne i ine satisfakcije voditelja, ali to je činjenica s kojom će se nadležni prije ili kasnije morati ozbiljno suočiti, ako ne želimo da dodijeljene diplome postanu svrhom same sebi, a naše škole tek tvornice za recikliranje (ne)naučenih činjenica utvrđenih zadanim programom.

Bilo kako bilo, ponudeni scenski nastupi u obje županije pokazuju naročito pregalštvo i ljubav prema scenskom izričaju, s tenzijom postizanja visoke kvalitete u školama dubrovačko-neretvanske županije, dok unutar nastupa škola županije splitsko-dalmatinske zamjećujem veću kvalitativnu oscilaciju. Novi bi i brojniji seminari, kao i poticaji ovome radu, zacijelo u skoroj budućnosti dali još bolje rezultate, a neki drugačiji sustav vrednovanja mogao bi nagraditi one koji, na žalost, neće moći sudjelovati na susretu državne razine.

Konačan izbor skupnih scenskih nastupa učenika osnovnih i srednjih škola iz ove dvije županije čine sljedeći nastupi:

Osnovne škole

OŠ Smokvica, Sanja Draganić, SNJEGOVIĆ, voditeljica: Marina Šego

Ovo je scenska igra bez riječi, uz glazbu A. Vivaldija, kojom svi učenici (njih osam!) prvoga razreda ove škole ostvaruju pravu dječju igru koja plijeni svojom čistotom i plemenitom djetinjom naivom. Potpuno primjerena uzrastu svojih izvođača, pravi je primjer osmišljenoga rada s učenicima na zadaći koju oni mogu izvesti s lakoćom i razumijevanjem, a uz punu koncentraciju na scenski izričaj. Njihova je igra kreativna i maštovito zamišljena, a izvedena sa šarmom svojstvenim djeci, u ovom slučaju onoj koja se snijegu mogu rijetko radovati.

OŠ Župa Dubrovačka, Rad grupe, DA ILI NE, voditeljica: Asija Kursar

Ovdje je riječ o ostvarenju u duhu dramskoga odgoja u svome pravom smislu. Učenici osmoga razreda, na pragu nekih novih izazova, u novoj fazi sazrijevanja, postavljaju pitanja o svojim ečekivanjima u svijetu koji pred njih postavlja neke nove dvojbe – intimne, društvene i moralne. Montažna dramaturgija i kultiviran scenski izričaj uz izvedbenu disciplinu sudionika pružaju nam primjer poticanja slobodnog mišenja učenika, a sama forma izvedbe uklapa se u sustemene tokove kazališta mladih i za mlade.

OŠ "Komiža", Komiža, Zvonimir Balog: PUŽ NA CARINSKOM PREGLEDU, voditelj: Zoran Čorkalo

Ovu duhovitu i artikuliranu scensku igru s elementima "pravoga" kazališta odlikuje jednostavna, ali dobro osmišljena likovnost (vrlo čista kostimografija, hvale vrijedna oslikana puževa kucica od stiropora), ali njezina najveća kvaliteta je u vrijednom radu voditelja s učenicima na karakterizaciju likova i mizanscenu. Očito je riječ o školi u kojoj se ove vrsti rada i učenicima posvećuje naročita briga pa bi mogla poslužiti kao uzor.

Srednje škole

Dramska družina "Jedanaest žigosanih" Gimnazije Dubrovnik, Luka Dalmatin, učenik: UBILI SMO BAJKU, voditeljica: Diana Jelavić

Dubrovački gimnazijalci poigrali su se žanrom bajke kako bi mladenačkom drskom duhovitošću izrekli osudu svijeta poremećenoga sustava vrijednosti u kojem je sve teže odrasti. Njihov rad odlikuje jarka komika parodije, dramaturška preciznost u postavljanju problema i naročita glumačka sposobnost čitave skupine. Valja poхvaliti poticanje učeničke kreativnosti i inventivnosti, kao i njihovu sposobnost izričanja krajnje ozbiljnih stavova na vrlo zabavan i komičan način, uz visok stupanj scenske artikulacije.

SŠ "Fra Andrija Kačić Miošić", Makarska, Irena Ćurik, učenica: ALYI, voditelj: Slobodanka Marijančević

Mladim Makaranima, njihovoj voditeljici i školi valja čestitati na spremnosti i hrabrosti uprizorenja ovoga učeničkog rada koji se približava totalnom kazališnom iskustvu. Riječ je o fizičkom teatru kojim mlađi preispituju svoj identitet na metaforičan, visoko stiliziran način, s razradenom scenografijom, kostimografijom, svjetlom i scenskim efektima. Očito je potpuno poštovanje senzibiliteta mladih koji se danas napajaju video spotovima, ali i filozofskom literaturom koja prelazi okvire zadanih školskih programa. Izvedbu

odlikuje i stanovita "drskost" izričaja u kojem se učenici ne libe dotaknuti i erotske motive. Ne treba sumnjati da će ovaj prikaz izazvati i poneku nedoumicu, ako ne i kontroverzu, ali mu se ne može odreći potpuna sloboda učeničkog mišljenja i stvaranja.

Na kraju, pravedno bi bilo spomenuti i predložene nastupe koji su se izdvojili svojom kvalitetom, ali zbog utvrđenih pravila ne mogu sudjelovati na državnom susretu. U prvom redu, to je lutkarska igra PLAVA BOJA SNIJEGA iz OŠ "Kman - Kocunar" iz Splita koju odlikuje visoka govorna artikulacija i zahtjevna animacija lutaka "sicilijanki" (voditelj Suzana Burazer), zatim scenska igra SLIČICA MOGA MISTA, OŠ "Srinjine" iz Srinjina (voditelj Julija Mužinić) čija plemenita naivnost izričaja ostvaruje šarmantnu sliku iz života koji polako nestaje, kao i scenska igra voditelja Marka Bitange AJ. AJ. MRAČAJ. OŠ "Runović" iz Runovića koju krasi visok stupanj scenske "igrivosti" i kazališna inventivnost. Od srednjoškolaca valja pohvaliti učenike Pomorsko-tehničke škole iz Dubrovnika (voditelj Nada Šeparović-Lušić) koji su se u radu JAJA I ŠAMPANJAC Iris Supek uspješno uhvatili u koštac s antiteatrom kafkijanskih motiva. U ovu kategoriju spadaju i učenici Škole likovnih umjetnosti iz Splita (voditelj Vanja Škrobica) čiji je prikaz TOČKA ZAREZ učenika Maria Leke na tragu suvremenoga plesa nekoliko tematski sličan "Mayi" iz Makarske, ali scenski svedeniji i namjerno "siromašniji". Dramska družina "Nazorovci" splitske Pete gimnazije (voditelj Marija Grubišić) predstavila se duhovitom scenskom igrom - parodijom POTPUNO NOVA SNJELJUGICA, i njihov rad predstavlja značajan napredak u odnosu na dosadašnja scenska traženja, ali su se dubrovački gimnazijalci sa sličnom tematikom izdvojili višim stupnjem scenske artikulacije.

VIII. IZBORNO PODRUČJE (GRAD ZAGREB)

Izbornica: Tanja Kirhmajer, dramaturg,
Zagreb
Srednje škole

Ovogodišnji "Lidrano" u kategoriji skupnih srednjoškolskih scenskih nastupa označila je smjena generacija: daroviti i iskusni danas su studenti, a njihovi nasljednici dvoume između svoje vlastite estetike i one naslijedene. Ovogodišnje povjerenstvo za srednje škole bili su Dalibor Foretić, Dubravka Vrgoč i profesorica književnosti Jadranka Bašić iz 10.gimnazije, a gospodin Igor Serdar, četvrti u povjerenstvu za dramsko-scenske nastupe srednjih škola dvoranu je napustio već nakon petnaest minuta programa. Moramo reći da je tradicija neobavještavanja izbornika o mjestu i vremenu izbora ostala i dalje na snazi. Tradicija je tradicija,i to je povalno, no zato postoje tajni kanali i kuloari putem kojih sam ipak stigla do cilja u ovoj scensko-dramskoj skupnoj igri. Svi su bili veseli što imaju detektivski nadarenu izbornicu u svojim redovima.

Organizacija ovogodišnjeg susreta dramsko-scenskih srednjoškolskih grupa dopala je 11. gimnaziju, koja je, hendikepirana nedostatkom vlastite dvorane, susret vrlo korektno organizirala u teatru Vidra.

Međutim, prošlogodišnje odlično iskustvo s prostorom što ga je ponudila 4. gimnazija , koji je osiguravao i kvalitetan scenski nastup i kvalitetno druženje zagrebačkih srednjoškolaca na adekvatnom prostoru, nameće zaključak da je bolje rješenje ono školsko - ukoliko postoje uvjeti.

Nakon programa od 18 radova zagrebačkih srednjih škola povjerenstvo je proglašilo 6 najboljih:

Gimnazija Tituš Brezovačkog, Morana Dolenc, učenica: OD - DO, voditeljica: Maja Zrnčić

Hotelijersko-turistička škola, Miroslav Krleža: BALADE PETRICE KEREMPUHLA, voditeljica: Dubravka Bouša

Gornjogradska gimnazija, Danil Harms i Kristijan Majić, ZEMBIL OD MUŠEMLI, voditeljica: Marija Bilić

10. gimnazija, Učenički rad, POZDRAF SUNCU, voditeljica: Neli Mindoljević

2. gimnazija, Maja Katić, učenica: ALFRED ILI POTRAGA ZI SMISLOM, voditelji: Nada Baronica i Davor Kavalari

18. gimnazija, Rad učenika: STANOVITE PROMJENE, voditeljica: Maja Kolega

Od predloženih 6 radova, po mom mišljenju najzaslužniji da predstavljaju srednjoškolski Zagreb na državnom susretu su:

Gimnazija Tituš Brezovački: OD-DO, rad učenice Morane Dolenc i voditeljice Maje Zrnčić

Riječ je o sadržajno i estetski zaokruženoj predstavi čiji autori sustavno istražuju dramsko scenski izraz i likovnu komponentu u funkciji kazališta. Kompozicija starinskih fotografija, u kojima ste svome licu mogli pripasati bilo koje tijelo i bilo koji pejzaž, upotrebljena je u ovoj duhovitoj predstavi: slike i duhoviti porteti koji imaju otvore za glave omogućili su sadržaju ove predstave sjaj i šarm, mudrost i autentičnost.

Gornjogradska gimnazija: ZEMBIL OD MUŠEMLI, Danil Harms, učenik Kristijan Majić i voditeljica Marija Bilić

Ovaj rad karakterizira vrlo dobra adaptacija teksta i teatarsko promišljanje Danila Harmsa, sjajan izvodački kapacitet, začudnost i uigranost velike ekipc učenika. Rječju: prikladan izbor teksta, zanimljiva autorska obrada teksta, učenička režija i koherentna scenska izvedba.

2. gimnazija: ALFRED ILI POTRAGA ZI SMISLOM, učenice Maje Katić i voditelja Nade Baronice i Davora Kavalarija

Ovo je autorski rad učenice Maje Katić, napisan zavidno čvrstim i jasnim rukopisom. Pretočiti filozofska pitanja o smislu života u zanimljivu, dinamičnu i vrlo modernu dramsku igru težak je zadatak, koji je Maja Katić sjajno ispunila, a dramska družina nadahnuto i darovito proživjela na sceni.

Hotelijersko-turistička škola: BALADE PETRICE KEREMPUHLA, M. Krleža i voditeljice Dubravke Bouše

Uhvatići se u koštac s Krležinum Baladama vrlo je zahtjevan glumačko-dramaturški zadatak, koji izvodačima nudi mnogo truda, glumačkog znoja i nevjerojatnog ispunjenja u radu. Djevojke su sjajno ovladale jezikom i temom Balada, a kostimi , šminka i ukupni styling bili su u funkciji recitala.Velik posao - odlični rezultati.

Dodala bih ovdje napomenu koju smatram važnom:

Povjerenstva za prosudivanje srednjoškolskih radova vrlo često funkcioniraju na razini ukusa pojedinih članova povjerenstva. Nastojte se tijekom godine informirati o onom što i kako rade, govore ili pišu vaši budući prosuditelji. Njihova prosudba zove se vaš stav. "Lidrano" nije mala škola za akademiju dramskih umjetnosti, već mala škola za stvaranje velikih ljudi - bili oni policajci, profesori, sonetičari, glumci ili redatelji.

Osnovne škole

Prosudbeno povjerenstvo u sastavu Ines Škušić Horvat, Ksenija Rožman, Lidija Dujić i Tanja Kirhmajer, pogledala je 34 dramsko-scenska rada učenika zagrebačkih osnovnih škola. Organizacija u Vidri bila je odlična, zahvaljujući već iskusnoj ravnateljici i ekipi OŠ A.G. Matoš, koja me je jedina obavijestila o datumu i vremenu susreta kojem trebam kao izbornica i član komisije biti prisutna. Fantastično.

Vjerujem u postojanje jednog vrlo bitnog problema - neujednačnost rada prosudbenih tijela na općinskim razinama. Organizatori općinskih susreta pokušavaju dati legitimitet i sjaj "Lidranu" biranjem poznatih kazališnih imena u prosudbena tijela - što nije uvijek idealno, pogotovo ne u kategoriji skupnih dramskih radova. Tako komisija na županijskoj razini postaje smiješna ili smiješnom čini prethodnu komisiju - jer, nije riječ tek o ukusima, već i o diskursima. Trebalo bi paziti na kontinuitet i ujednačenost rada svih povjerenstava na svim razinama. Ne smije se dogadati da za neku stvar jedna komisija kaže da je odlična, a druga ju proglaši propustom. Tu nije riječ o ukusima, već o ugrožavanju ugleda i ozbiljnosti "Lidrana".

Okrugli stol s učenicima i profesorima iznijedrio je potrebu i želju za edukacijom iz osnova primjenjene dramaturgije.

Od 34 rada ove godine je bilo dosta teško pronaći osam, vrijednih posebne pohvale. Projek kvalitete radova na pristojnoj je razini, ali ne bilježi velike uzlete. Za državni susret predložila bih slijedeće radove:

Poliklinika SUVAG, Jagoda Leskovar; FOĆNI TORTA, voditelji J. Leskovar; Vesna Pintar; Sunčana Kršć Odlična dramska igra, primjerena uzrastu s atraktivnim scenskim rješenjima, maštovita u izrazu, izvedbi i kostimima, začudna u sadržaju i interpretaciji, odličan scenski govor, da i ne govorimo da je riječ o radu djece iz SUVAG-a, što njihovom uspjehu daje još veću težinu.

Lutkarska družina OSAM - OS Antuna Mihanovića, Davorina Bakota i Smiljana Baran: SUNCE MICIKA, voditeljice: Davorina Bakota i Smiljana Baran Priča iz svakodnevnog života u tumačenju nimalo svakodnevnih velikih, začudnih i smiješnih lutaka, u promišljenoj scenografiji "šlamperaja". Glavni su junaci ove priče Dječak, Mama i mačak, čije lutke animiraju po dva učenika. Odličan lutkarski rad.

OŠ Prečko, SVE ZA BRATA, voditeljica: Jadranka Ostarečević

Scnska minijatura s temom iz svakodnevnog života, u vrlo dobroj i proživljenoj interpretaciji dva tinejdjera koji u deset pospanih minuta prije polaska u školu uspješno otvaraju cijeli mali svemir svojih tinejdjerskih problema.

OŠ Dobriše Cesarića, MA, NIJE VAŽNO..., voditeljica: Gordana Fileš

U žanru recitala najkvalitetniji ovogodišnji uradak na području Zagreba. Ujednačenost teksta i odlično iskoordinirane zajedničke izvedbe. Koristeći mogućnosti fizičkog teatra ova dramska družina pokazala je visoku razinu u scenskom izrazu.

IZVJEŠĆA POVJERENSTAVA DRŽAVNOG SUSRETA LIDRANO Supetar, 24-26. svibnja 2000.

NASTUPI POJEDINACA OSNOVNIH ŠKOLA

Predsjednica povjerenstva: Valentina Kamber, profesor, Zagreb

Učenici osnovnih škola sa samostalnim scenskim ostvarajima nastupili su 25. svibnja od 9.00 do 11.15. Izvedeno je 28 recitacija, 9 monologa i 1 individualni recital.

Susrete je pratilo Prosudbeno povjerenstvo u sastavu: Vlado Krušić, dramski pedagog i redatelj, Zagreb, Nebojša Borojević, dramski umjetnik, Šibenik, i Valentina Kamber, profesor, Zagreb.

Nakon programa održan je razgovor u trajanju od oko tri sata na kojem su sudjelovali, osim članova Prosudbenog povjerenstva, svi voditelji te većina učenika-izvodača.

Kvaliteta ovogodišnjih samostalnih scenskih nastupa, kako je rečeno u razgovoru s voditeljima i izvodačima, iznadprosječna je. Tekstovi koji su izvedeni umjetnički su vrijedni, tematski raznovrsni i primjereni izvodačima. Većina izvodača pokazala je iznadprosječnu,

odnosno visokoiznadprosječnu darovitost: razvijen senzibilitet za umjetničku riječ, sposobnost doživljavanja, zamišljanja te verbalnog i neverbalnog izražavanja, emocijonalnost i spretnost za komunikaciju i javni nastup. U izvedbama je bio vidljiv vrstan cjelogodišnji, odnosno višegodišnji pedagoški rad voditelja s djecom, osobito u razvijanju smisla za estetičnost govora i njegovaju vrednota hrvatskog jezika.

Govoreći iscrpno o svakom ostvaraju, uz pohvale, iznijeli smo i zapožeganja o propustima i sitnijim nedostacima izvedaba. Primjedbe su se najčešće odnosile na nedovoljnu iščitanost tekstova, uživljenošću, odnos sa zamišljenim sugovornikom, istinitost iskaza, ekspresivnost, prirodnost, osobito prirodnost geste i mimike, površnu estetičnost i nedovoljnu osobnost interpretacije. Uzrok je tome, kako smo u razgovoru zaključili, a što je još očitije na županijskim i općinskim razinama, nepostojanje sustavnog obrazovanja voditelja dramsko-recitatorskih družina, odnosno nedostupnost i malobrojnost radionica i seminarova pomoći kojih bi se

voditelji ospozobili za kvalitetan rad s djecom u ovom području stvaraštva.

Na kraju razgovora čestitali smo svima na potiguću, a osobito najuspješnijima među uspješnima i dodijelili, jednoglasnom odlukom, sedam diploma za najuspješnije ostvaraje u samostalnom scenskom izrazu. Diploma su zaslužili (redoslijedom izvodenja):

Antun Medved, 3.r., OŠ Brajda, Rijeka (voditeljica: Tatjana Krpan);

Anamarija Maler, 3. r., OŠ Novska (voditeljica: Ksenija Lekić);

Marin Filakovac, 3.r., OŠ Novska (voditeljica: Tatjana Krpan);

Mateja Job, 4.r., OŠ I. Poljaka, Donja Višnjica (voditeljica: Bernardica Hožurščak);

Kristina Perkov, 7. r., OŠ Vodice (voditelj: Zdravko Todorović);

Mišel Kovačić, 8.r., OŠ Mala Subotica (voditelj: Božidar Vadija);

Selena Gazda, 8.r., OŠ Rovišće (voditeljica: Tatjana Seleš).

Antun Medved govorio je pjesmu L. Paljetka "Kako se ljubi". Svojim sigurnim, uvjerenim i uvjerljivim iskazom izrazio je sve osjećaje i raspolaženja koji su prisutni u ovoj duhovitoj i intrigantnoj pjesmi. U dramatizaciji koja je primjerena tekstu ostvario se ne samo kao recitator, nego i kao vrlo sceničan i glumstven govornik.

Anamarija Maler interpretirala je monolog A. Majnarić i K. Lekić "Kad mog didu rakija opije". Ovu toplu sličicu iz obiteljskog života, u kojoj je najsnažniji osjećaj ljubavi prema baki i djedu, djevojčica je izgovorila emocionalno, osobno, prirodno i uživljeno, sigurno i otvoreno ostvarujući sve vrednote lokalnog govora.

Marin Filakovac govorio je monolog S. Pilić "Kakav i takav" izrazito uživljeno i prirodno, jasno, logično i jezično čisto. Nesumnjiva darovitost očitovala se i u ekspresivnoj mimici, neusiljenoj gesti te sposobnosti transformacije, što je rezultiralo snažnom, točnom i uvjerljivom karakterizacijom lika.

Mateja Job recitirala je pjesmu S. Cingesar "Ciel sa svjet ekoli mana vrti". Govoreći pjesmu uspostavila je jasan i logičan odnos sa zamišljenim sugovornikom. Uživljeno, iskoristivši prednosti svog organskog govora, u potpunosti je publici prenijela svoj doživljaj teksta.

Kristina Perkov je interpretirala pjesmu M. Bjažića "Moja strina" pokazavši da je sposobna i spremna doživjeti i prenijeti snažne i suptilno nijansirane osjećaje. Njezina se izvedba odlikovala snažnom emocionalnošću, liričnošću, osobnošću i prirodnosću.

Mišel Kovačić recitirao je pjesmu L. Čižmešije "Kosec" doživljeno, uvjerljivo i uživljeno, izrazito emocionalno i sa snažnom scenskom energijom, neočekivano zrelo, ekspresivno i koncentrirano. U svojoj je interpretaciji, usprkos težini zadatka, uspio jednakom uspješno ostvariti i dramski i lirske elemente pjesme.

Selena Gazda je interpretirajući pjesmu V. Nazora "Jesen" iskazala da posjeduje izraziti senzibilitet za govorenje poezije, emocionalnost te snažno htijenje da

svoj doživljaj podijeli, prenese. Iz stvarne, neglumljene, autentične osjećajnosti proizašla je izrazita estetičnost i sugestivnost.

Ocenjujemo da su susreti protekli u vedroj i prijateljskoj atmosferi te da su bili poticajni i inspirirajući.

Da bi kvaliteta (i kvantiteta) i dalje rasla, predlažemo sustavnije i redovitije osposobljavanje voditelja za rad s djecom u izvannastavnim aktivnostima.

NASTUPI POJEDINACA SREDNJIH ŠKOLA

Predsjednik povjerenstva: prof. dr. Ivo Škarić, fonetičar, Zagreb

Dvadeset i devetoro učenica i učenika izvelo je svoje scenske točke pred punom dvoranom nastavnika i drugih učenika, a njihovu je uspješnost procjenjivalo stručno povjerenstvo u sastavu: Ana Cvenić, učiteljica, Branko Sviben, režiser, i prof. dr. Ivo Škarić, fonetičar.

Nakon izvedenih svih učeničkih radova, a za vrijeme stanke, povjerenstvo je izabralo jednoglasno četiri rada kojima se dodjeljuju diplome, i to: *Damiru Poljičku*, učeniku 1.r. SŠ Jure Kaštelana iz Omiša za recitaciju pjesme Dobriše Cesarića "Povratak" (voditeljica Vinka Banović), *Katarini Perica*, učenici 4.r. Srednje škole u Obrovcu za recitiranje pripovjedne proze *Antuna Šoljana "O etiketiranju"* (voditeljica Melita Fucul), *Ani Černjul*, učenici 2.r. Pazinskog kolegija-Klasične gimnazije u Pazinu za recitaciju pjesme *Zdenke Višković "Moja beseda"* (voditeljice Radmila Martinčić i Evelina Rudan), i *Ljubomiru Mateljanu*, učeniku 3.r. škole likovnih umjetnosti u Splitu za recitaciju pjesme *Tomislava Domovića "Atlantida II."* (voditeljica Marica Butina).

Opće je mišljenje povjerenstva da su pojedinačni scenski nastupi hrvatskih srednjoškolaca na ovogodišnjem "Lidranu" pokazali zrele uratke visoke estetske, poetske, scenske i umjetničke vrijednosti. To sasvim sigurno govorи u prilog stručnosti, mera i sposobnosti učeničkih voditeljica i voditelja, ali i iznimne darovitosti te kreativnosti učenica i učenika, što je istaknuto na razgovorima koji su uslijedili nakon prezentacija.

Na okruglom stolu, koji je trajao puna dva sata, vrlo je iscrpljeno analizirana ukupna prezentacija i svaki pojedinačni učenički rad. Rečeno je da je raščlamba izvedbe svakog učenika na posebne scenske sastojke, kako uspješne i posebno vrijedne tako i neke pogrešne, mnogo važnija nego davanje opće ocjene. Uvodno se podsjetilo na raznolikost žanrova koji se nalaze u skupu individualnog scenskog izraza. Tako je posebno definirana, s naznakama glavnih scenskih osobina, *recitacija*, koja je poetski govor upućen pjesmi samoj i zato reducirane geste, mimike, zagledanog pogleda u samo umjetničko djelo s potpunim osjećajem protoka vremena, s naglašenom potrehom za stvaranjem svekolikog skладa: *monolog*, koji je potpuna transformacija izvoditelja u dramski lik, koji se svim govornim i scenskim sredstvima obraća zamišljenim drugim likovima prisutnim u toj dramskoj sceni, stvarajući pri tome ugoda scenografije i proksemije; *monodrama*, koju karakterizira glumljenje više uzastopnih likova, uključujući lik pripovjedača;

pripovjedanje, koje karakterizira obraćanje malohrojnim slušačima na nevelikoj udaljenosti uz loganu naznaku različitih likova koji se nižu u pripovjedaju; solilokvij, govor usamljenog čovjeka koji se obraća sebi samom, pri čemu je ekspresivnost glasom te gestom i mimikom sasvim normalna (napomena: na strecu je napuštena manira, nekad česta, solilokvija u kojem je recitator "glumio" autora pjesme). Na ovogodišnjem su "Lidranu" svi ti scenski žanrovi bili su zastupljeni u čistom žanrovskom obliku ili kao hibridni spojevi. I premda su u najvećem broju izvedaba bile prikazane čiste recitacije, sudionici su razgovora utvrdili da je dobro da se i dalje učenici usmjeravaju i u sve druge spomenute žanrove, da iznose sve dobre tekstove - dramske, prozne i eseističke - a ne samo stihove, jer se u svim tim žanrovima mogu učenici ogledati i razvijati. U svima mogu istraživati mogućnost svojih govornih kreacija.

Voditelji-profesori zajednički su izrazili suglasnost da su ovakve analize prikazanih uradaka vrlo korisne i da oni kroz njih dobivaju i zanatske upute i vrijednosne kriterije. Sud je povjerenstva da je takva vrsta razgovora, koja već ima podružu tradiciju u Hrvatskoj, velikim dijelom i dala temelj na kojem je izgrađeno učeničko recitatorstvo visoke estetske i poetske vrijednosti.

SKUPNI NASTUPI OSNOVNIH ŠKOLA

Izvještaj sastavile: Ines Škuflj Horvat, dramski pedagog, Zagreb, i Tanja Kirhmajer, dramaturg, Zagreb

Prosudbena komisija radila je u sastavu: Tanja Kirhmajer, dramaturg, Lidija Dujić, lutkarski pedagog i Ines Škuflj Horvat, dramski pedagog. Komisija je gledala u 3 termina ukupno 24 scenske igre i održala 3 okrugla stola na kojem smo govorile o svakoj izvedbi.

Mislimo da je podjela u 3 termina dobra jer program ne traje predugo, a i na okruglim stolovima stigne se svakom uratku posvetiti dužna pažnja. Ujedno se većem broju učenika i nastavnika pruža mogućnost da gledaju više predstava.

Naravno sve skupa je i dalje prilično naporno te se nadamo da će se ekonomska situacija poboljšati, a "Lidrano" ponovno produžiti za još jedan dan.

Od generalnih primjedbi ponovno je najviše pritužbi bilo na mjesto izvođenja (pozornicu i tehničke uvjete). Kako smatramo da više veselja pruža "Lidrano" organiziran na moru - jer je mnogođi djeci to ujedno i jedini dolazak na more - ostajemo pobornici "morskog" "Lidrana", iako znamo da turistička mjesto ne obiluju kazališnim dvoranama. Teško je naći adekvatnu dvoranu za izvedbe (mnogi se žale da na državnom nivou nastupaju u puno gorim uvjetima nego na županijskom) no sigurno je moguće bolje organizirati tehničku službu. Domaćini su se ove godine doista trudili, no predlažemo neka poboljšanja. S razglasom i rasvjetom potrebno je organizirati dežurstva tehničke ekipe za vrijeme proba. Znamo koliko košta jedna žarulja za reflektor (to im je bio glavni argument zbog čega na probama nije bilo rasvjete) no upotreba razglaša na probi NE KOŠTA NIŠTA - i obavezna je. Dakle jedan čovjek MORA dežurati u terminima predviđenima za probe. Grupama treba omogućiti da probaju sa svojom snimljenom

glazbom, jer se dogodilo u par navrata da glazba zakaže, a jednu smo izvedbu morali i prekinuti, jer se glazba uopće nije čula.

Ukupno gledajući "Lidrano" je bio dobro organiziran, (ako zaboravimo nevolje s dolaskom Zagrepčana) a domaćini vrlo ljubazni i stalno na usluzi. Ponovno se pokazalo da mala mjesto koja žive za "Lidrano" to sa srcem i bolje organiziraju.

Kvaliteta scenskih igara osnovnih škola ukupno je porasla (odraz većeg zanimanje sredine, seminara i Novigradskog proljeća). Razgovarali smo na okruglim stolovima i o radu prosudbene komisije - ljudi su zadovoljni ovakvim načinom rada (analiza svake scenske igre od strane komisije i prijedlozi za poboljšanje). Mislimo da je zanimljiv prijedlog da se napravi učenička prosudbena komisija sastavljena od djece domaćina.

Prosudbena komisija dodijelila je diplome samo trima dramskim igrama i jednoj lutkarskoj. U svojoj prosudbi bili smo prilično strogi, no ove su 4 odudarele svojom kvalitetom, slijedilo ih je još 4 - 5 podjednako dobrih čime već nastaje inflacija diploma pa smo se radije ograničili na slijedeći izbor:

Družina Suvagići - Poliklinika SUVAG, Zagreb; Jagoda Leskovar: VOĆNA TORTA, voditeljice: Jagoda Leskovar, Vesna Pintar, Sunčana Kršić

Radost nastupanja, radost govorenja, slušanja i osluškivanja uhom očima i tijelom, maštovitost i jednostavnost kostima. Šarmantan glazbeni soundtrack i recitativ, ova je predstava načinjena poput partiture za mali orkestar. Voćna torta poljava je igri, mašti, upornosti i disciplini.

OŠ "M. Stojanović", Babina Greda: Ilija Babić: POLOŽAJ, voditelj: Ilija Babić

Predstava Položaj nastala je kao scenska ilustracija pučkih običaja za sv. Adama i Evu u slavonskim selima. Šarm i čar ove predstave je njezina čistoća i asketizam. Bez velikih riječi, djela i scenskog glamoura nekoliko je izuzetno darovitih dječaka i djevojčica u šokačkim nošnjama nosilo ovu vinjetu krajnje disciplinirano. Scenarij, potpuno lišen hysterije novog doba, pokazao je smirenost i ugodaj vremena čiji nam atributi postaju sve egzotičniji i nedostižniji.

OŠ Stoja, Pula: Jadranka Radetić-Ivetić, KOZU NE DALMO, voditeljica: Jadranka Radetić-Ivetić

Općet hommage zavičaju i narodnoj mudrosti. Ovoga puta u šarmantnom sukobu novog i starog - tu se susreću istarske štrige, koze, razgovara se s Marsovćima i pregovara o kloniranju. Ova je minijatura duhovit, ironičan i šarmantan kolaž high technology doba, science-fictiona i temeljnih vrijednosti vezanih za zavičajni folklor i njegovu superiornu mudrost. Poigravanje bogatstvom istarskog dijalekta i odličan izbor glazbe učinile su strukturu ove predstave još zanimljivijom i šarmantnijom.

Dramska družina OŠAM - OŠ Antuna Mihanovića, Zagreb; Davorina Bakota-Smiljana Baran: SUNČE MICIKA, voditeljice: Davorina Bakota, Smiljana Baran

Lutkarska predstava družine OŠAM prepoznatljiva je po svojim već tradicionalno ogromnim simpatično smiješnim lutkama i cijeloj tvornici scenske logistike. Ove godine glavni su junaci mama, sin i

njihova beskrajno simpatična mačka. Malo lica, a mnogo posla za cijelu četu djevojčica pod crnim krinkama koje su sjajno animirale svoje divove i publiku odlično zabavljale. Lutkarska družina OŠAM mudro njeguje svoju posebnu estetiku, svoj poseban svijet i humor. Uz pomoć čarobne formule za stvaranje začudnog scenskog izraza ove su djevojčice od svakodnevne životne situacije stvorile mali lutkarski spektakl.

SKUPNI NASTUPI SREDNJIH ŠKOLA

Predsjednica povjerenstva: Zdenka Mišura, profesor i kazališni djelatnik, Split

Ocjena uvjeta u kojima se održao "Lidrano 2000."

Još jednom se potvrdila ispravnost odluke da se "Lidrano" organizira u manjim mjestima jer nema mogućnosti neugodnih i opasnih situacija, posebno kada su u pitanju djeca osnovnoškolske dobi. Potom se čini dobrim i odabir mjestu na otoku ili uz obalu jer su to uglavnom mesta koja imaju sadržaje arhitektonski i povijesno zanimljive, a ne treba zaobići i dobre meteorološke uvjete i more kao mogućnost odmora, zabave i opuštanja. Moguće je to za neku djecu jedini način susreta sa Mediteranom. Svakako valja pohvaliti gostoljubivost i šarm domaćina koji je u okvirima svojih mogućnosti, finansijskih i fizičkih, bio na usluzi te organizirao LIDRANO koji čenio pamtititi kao ugodnu razglednicu.

Jedini ali bitan nedostatak bila je dvorana bez tehničkih uvjeta u kojoj su se održavali scenski nastupi, stoga ubuduće treba paziti da mjesto u kojem se održava LIDRANO ima dvoranu s odgovarajućom pozornicom, rasvjetom i tonom.

Obrazloženje diploma

1. Gornjogradska gimnazija, Zagreb. Daniil Harms - Ivan Kristijan Majić: ZEMBIL OD MUŠEME, voditeljica: Marija Bilić

Zembil od mušeme je kolaž slika sačinjenih od kratkih proznih tekstova genijalnog avangardnog ruskog pisca D. Harmsa. Učenici Gornjogradske gimnazije su (a)logiku beskonačnog života o kojoj Harms duhovito govori, stvarajući situacije u kojima je absurdno dovedeno do krajnje točke prihvatljivosti, pretvorili u žive slike koje se dinamično smjenjuju. Odabirom kostima poticali su komično u tekstovima i situacijama, te cijelom slučaju dali ton naivne igre spremanja predstave koja završava "ubijanjem rečenicom". Glazba, koja je poveznica slika, sugerira brz ritam životnog kola u čijem često sumanutom okretanju absurd prihvaćamo kao svakodnevnu komunikaciju, kao prirodnu situaciju, način života...

U ovom šarmantnom uratku pokazana je visoka razina kreativnosti i kazališne samosvijesti u svim segmentima kazališnog čina od odabira tekstova, scenskih igara iz kojih izrastaju situacije, kostima, do glazbe.

2. Gimnazija "Tituš Brezovački", Zagreb. Morana Dolenc, učenica: OD - DO, voditeljica: Marija Zrnčić

Od - do je scenska igra koja govori o životu čovjeka od začeća do starosti. Perspektiva iz koje se sagledavaju bitne životne situacije je prihvatanje života sa svim njegovim dobrim i lošim stranama, razumijevanje razloga i motiva lica.

Tekstualni predložak nije stilski dosljedno napisan i pati od nedostatka dramskog razloga ali ga sjajno izvlači postupak koji možemo nazavati lutkarskim, a to su panoi oslikani rukom koja je namjerno dječji naivna. Upravo taj postupak daje predstavi značajan prilog na razini vizualne percepcije i sadržajnog iščitavanja. Taj nježni, blagi humor stvara ironijski odmak i vizuru "objektivnog" promatrača. Odabir glazbe potrtava upravo tu dranaturšku liniju koja osmijeh otvara kao pogled i stav. Nepodnošljiva lakoća življenja kao moto u stavu, mudro a scenski maštovito i duhovito, sprovedena je od početka do kraja nemetljivo i dosljedno.

3. Hotelsko-tristička škola, Zagreb, Miroslav Krleža: BALADE PETRICE KEREMPUILA, voditeljica: Dubravka Bouša

Sumorni svijet straha od nadnaravnog, prepuštanja i pomirenja, mala i hrabra ženska družina Hotelsko-turističke škole uspjela je prenijeti na pozornicu izvodački uvjerljivo, na mjestima i potresno. Radi se o predstavi u kojoj je sve redateljski i dramaturški domišljeno, glumački precizno odigrano. Jezik Balada, njegov rečenični ritam i mekoća kajkavskog dijalekta, izgovaran je gotovo s profesionalnom spremnošću i sposobnošću. Izazovu vrhunske literature smišljeno, maštovito i nadasve hrabro odgovorile su učenice ostvarivši predstavu visokih estetskih dometa, koji samo ponegdje robuju "već videnom" ali u mjeri koja je doista zanemariva.

4. Treća gimnazija, Osijek, Borivoj Radaković, PUN MJESEC U SATURNUSU, voditelj: Davor Tanocki

Tekst Borivoja Radakovića na alegoričan način govori o problemu erorskog sazrijevanja. Učenici Treće gimnazije iz Osijeka uspjeli su gradeći osnovne karaktere i odnose među njima na beskrajno duhovit način ostvariti scensku igru u kojoj je očevidan užitak zajedničke igre. Jednostavni, duhoviti, precizni, s prepoznatljivim, tipičnim karakterima, priredili su gledateljima trenutak istinskog veselja.

5. Druga gimnazija, Zagreb; Maja Katić, učenica, POTRAGA ZA SMISLOM, voditeljica: Nada Baronica

Ovo je predstava koja otkriva najbolju pedagošku metodu rada na području dramske pedagogije. Radena po principu scenskih improvizacija koje potiču kreativnost učenika ona je i pokazala vrlo visoku razinu kreativnosti sudionika slučaja zvanog *Potraga za smisalom*. Baveći se pitanjem - imamo li vremena za pitanja koja otkrivaju smisao? - ona postavlja dramske situacije potpuno suprotne tom pitanju - svakodnevne. I upravo u tim situacijama pojavljuju se oscilacije: ponekakvi su "pretrčane" ili nisu na razini onih koje su, rekla bih u okvirima Lidrana, antologijske kao scena tanga u kojoj čovjek pleše s lutkom (marionetom) koju igra jedna učenica. Svakako radi se o scenskoj igri koja je minimalnim scenskim sredstvima, oslanjajući se i gradeći sve na glumcu pokazala u pojedinim scenama najveću razinu scenske kreativnosti i samosvijesti.

ANKETA O LIDRANU

ŠTO JE POKAZALA? ŠTO JE PORUČILA?

Anketa o "Lidranu" upućena je u travnju članstvu sa željom da dobijemo mišljenja i stavove izravnih sudionika "Lidrana". Razlog za anketu je vrlo jednostavan: osim povremenih izraza nezadovoljstva i osporavanja, izravni sudionici "Lidrana" rijetko imaju prilike sustavno raspraviti i iznijeti svoja iskustva, zapažanja i prijedloge, a bez toga ovakvoj velikoj smotri prijeti okoštavanje i pad u negativnu rutinu. Anketu su oblikovali Valentina Kamber i Vlado Krušić. Pitanja su se odnosila na čitav niz sastavnica dramsko-scenskog dijela "Lidrana", od poštivanja propozicija do ocjene okruglih stolova, prosudbenih povjerenstava i organizacijsko-tehničkih uvjeta za nastupe. Ostavljen je i prostor za prijedloge i komentare. Kako je Vlado Krušić ujedno i predsjednik Središnjeg odbora "Lidrana" za dramsko-scensko stvrlaštvo zamolili smo ga da prokomentira anketu.

Koliko se članova odazvalo anketi?

Vratilo nam se četrdesetak listača i tim brojem ne možemo biti zadovoljni znajući da je anketa otišla na tristotinjak adresa naših članova - učitelja i dramskih pedagoga. Osim mogućih privatnih razloga koji su većinu sprječili da pravovremeno odgovore, iako su možda imali najbolju namjeru, ja to vidim i kao posljedicu onog, u nas vrlo raširenog, shvaćanja po kojemu pojedinac ne osjeća da može promijeniti stanje stvari. Upravo taj mentalitet mislim da je najveća opasnost s kojom se i kao udruga moramo uhvatiti u koštač. Pristajanjem na nj dovodimo u pitanje temeljne ciljeve vlastita rada.

Obezvreduje li ovakav skroman odaziv moguće rezultate ankete?

Samo djelomice. Naime, da smo dobili barem stotinjak listača, onda bismo imali daleko uvjerljivije brojčane argumente za eventualne zahtjeve za izmjenu ili nadopunu propozicija "Lidrana". Pristigla mišljenja, međutim, i to je ono najbolje, vrlo otvoreno svjedoče o odnosu i stavovima koje o "Lidranu" imaju izravnii sudionici. S druge strane, ona zaista daju izravniji uvid u funkcioniranje "Lidrana" na nižim razinama, o kojima državni odbori i povjerenstva uglavnom ne razmišljaju.

Jesu li stavovi sudionika o "Lidranu" jedinstveni?

Ne uvijek. To često ovisi o konkretnim situacijama i načinu na koji se "Lidrano" odvija u pojednim sredinama. Problemi su, dakle, pretežito

specifični, tako da tek sagledavanjem posebnosti možemo eventualno doći do nekih općih zaključaka. Primjerice, dio sudionika žali se na nekompetentnost prosudbe u vlastitim školama ili općinama, te izričito traži stručne kazališne prosuditelje. Drugi, pak, očito potaknuti negativnim iskustvima s kazališnim profesionalcima koji često ne znaju što znači raditi s djecom, zalažu se za prosjetare u prosudbenim povjerenstvima. Zajedničko, pak, jednima i drugima jest da kompetentnosti prosuditelja prvenstveno utemeljuju na poznavanju dramskog i kazališnog rada s djecom i mlađeži.

Sasvim je specifičan, i stoga nepogodan za poopćavanje, problem nastao u primorsko-goranskoj županiji oko prosudbe srednjoškolskih skupnih nastupa. Došlo je do posvemašnjeg "kratkog spoja" između dugogodišnjih i vrlo stručnih prosuditelja i sudionika, gdje, izgleda, jedni druge "ne čuju", pa se onda odustalo i od pokušaja komunikacije, naime, od okruglog stola. Ali to je zaista vrlo specifičan slučaj koji kao takav treba i rješavati, dakle ne promjenom pravila, nego akcijom na licu mesta.

Anketa je ipak jasno pokazala sljedeće stvari:

Školski susreti se uglavnom ne održavaju i odlazak na općinski/međuopćinski susret posljedica je dogovora među učiteljima.

Zatim, ozbiljniji problemi s prosudbom postoje naročito na općinskoj/međuopćinskoj razini. Rezultat toga je i često neodržavanje okruglih stolova na tim razinama, jer nedovoljno kompetentno prosudubeno povjerenstvo nije, dakako, u stanju voditi takav razgovor na zadovoljavajućoj stručnoj razini.

Sudionici su općenito nezadovoljni brojčanim odrednicama koje ograničavaju vecem broju pojedinaca i skupina odlazak na više razine "Lidrana".

Dosta čest je i prigovor na popis govorno-scenskih žanrova u kojima mogu nastupiti pojedinci. Navedeni popis očigledno zbunguje ponajprije prosuditelje na nižim razinama, jer ponudenu žanrovsku raznolikost pokušavaju iščitati kao kruta pravila, čime opet zbunguju sudionike koji onda ne znaju "što se od njih očekuje", pa za uzvrat u anketi počinju zahtijevati "da se prosuditelji dogovore" što je recitacija, što monolog, a što scenska igra, i k tome traže jasne propise o tome kako se recitira ili govori monolog, smije li se recitator micati ili ne i sl.

Može li se išta od toga riješiti promjenom propozicija?

Nekc od uočenih pojava regulirane su propozicijama, ali je očito da se u takvim slučajevima ili propozicije ne poštuju. primjerice na općinskim/međuopćinskim susretima gdje se ne održavaju okrugli stolovi, ili se ne mogu primjeniti, primjerice u školama gdje zbog skromne dramsko-scenske aktivnosti nema potrebe za školskim susretom. Što se tiči brojčanih odrednica, to je ujedno i najteži mijenjati, jer ovisi o sredstvima i ukupnim organizacijskim mogućnostima "Lidrana". Kad se pak radi o žanrovskim nejasnoćama, popis govorno-scenskih žanrova očito treba dopuniti, jer, na žalost, ako nešto u nas nije zapisano, ako nije imenovana ladjica u koju je moguće svrstati nekakav nestandardni ostvaraj, onda to kao da i ne postoji, pa su neki prosuditelji skloni takve

ostvaraje naprsto previdjeti ili "popravljati", pa u tom smislu i daju upute sudionicima. No pravo rješenje za takve probleme su seminari te odgoj kako sudionika tako i prosuditelja. Neke ankete predlažu radionice za članove prosudbenih komisija. Mislim da je to dobra ideja.

Bilo je nekoliko prijedloga da se vrednuje i pedagoški rad, a ne samo estetski rezultat.

To nije nevažan problem. Ja sam se kao prosuditelj uvijek trudio uočiti i pedagoške značajke u nečijem ostvaraju i nastojao sam da to ne zaboravim spomenuti u razgovorima za okruglim stolom. Mislim da bi to trebali biti u stanju raditi svi prosuditelji. To je stvar njihove kompetentnosti koja bi trebala počivati na poznavanju stvaralačkog dramskog rada s djecom i mlađeži. Za takvu procjenu, međutim, na većini sadašnjih okruglih stolova naprsto nema vremena, pa i kad imamo kompetentne prosuditelje jedva da im ostaje vremena za nekoliko riječi o estetskom rezultatu.

No bez obzira što prepoznavanje pedagoških učinaka smatram važnim u prosudbi, moramo biti svjesni da je "Lidrano" smatra umjetničkim ostvaraja učenika i njihovih voditelja, a to onda znači da je estetski učinak osnovni kriterij izbora za višu razinu susreta. Svaki drugi kriterij, recimo onaj pedagoških učinaka, naprsto je neprimjenjiv, jer svaki, ali zaista svaki! dramski rad s djecom ima svoje odgojne i obrazovne učinke, bez obzira na ostvarenu umjetničku razinu. Zato mislim da bi prihvatanje tog kriterija na susretima poput "Lidrana" naprsto dovelo do teških nepravdi, jer se pedagoški učinci na ovakvom susretu naprsto ne mogu i ne smiju usporedivati, a umjetnički mogu i trebaju.

Zašto se pedagoški učinci ne mogu vrednovati?

Mogu se vrednovati, ali se ne smiju usporedivati i medusobno natjecati. Nema zajedničkog mjerila za procjenu i usporedbu odgojnih ili čak terapijskih učinaka dramskoga rada kod djeteta s motoričkim poteškoćama, zatim introvertiranog djeteta čiji su se roditelji razveli i, recimo, hiperaktivnog djeteta čije ponašanje u svakodnevnim situacijama zna prijeći u agresiju. Svima njima dramski rad pomaže, ali to se ne da usporediti. Umjetnički dojam, pak, može se procjeniti, jer to nije samo osobno, individualno svidanje, nego ukus i stil, a to su društvene vrijednosti.

Ne svodi li se u tom slučaju "Lidrano" ipak na natjecanje, a ne susret?

Ovisi na što se stavlja naglasak. "Lidrano" je danas zaista više natjecanje nego susret i to nije dobro. "Lidrano", dakako, u ovaku obliku nikad neće prestati biti natjecanje, i to zbog same činjenice da postoji selekcija i da postoji vrednovanje. No ono po čemu "Lidrano" jest susret često se zapostavlja i zaboravlja. Primjerice, ako u svim tekstovima, najavama, člancima i konferansama pojedinog susreta isključivo govorimo o natjecanju, a to je redovito slučaj, dakako da svi organizatori, sudionici, izvršitelji i ukupna javnost isključivo razmišljaju o dotičnom susretu kao natjecanju i u skladu s tim se i ponašaju. Nomen est omen! Ime postaje sudbinom. U propozicijama dramsko-scenskog dijela "Lidrana", pak, natjecanje se nigdje ne spominje, već samo susret. I organizatori i sudionici morali bi više razmišljati o tome po čemu "Lidrano" može biti susret i potruditi se da ga takvim i učincima. Tada će natjecateljski

njegov vid ostati tek onim "nužnim zloni" koje se naprsto ne da izbjegći, ali koje ne bi smjelo oblikovati ukupan mentalitet "Lidrana", prepun napetosti, nerazumijevanja ili pak triumfalizma, kao što je to danas slučaj.

Mnogo prigovora ima na način kako se vode razgovori na okruglim stolovima.

Okrugli stolovi su po mnogo čemu ključno, najvažnije mjesto svakog susreta. No prije svega moraju biti održani, što se ne dogada svadje, čak se poncgđe izbjegavaju. I na postojećim okruglim stolovima često ima problema koji ne ovise samo o govornicima, jer ako su te rasprave ograničene vremenom ručka ili odlaska sudionika ili početkom nekog drugog programa, onda one ne izvršavaju svoju osnovnu funkciju. Druga razina problema jest *kako se vode razgovori na njima*. Službeni govornici na tim stolovima, u pravilu prosuditelji ili jedan od njih, jesu oni koji oblikuju atmosferu, stvaraju ili razrješuju napetosti, podižu ili spuštaju temperaturu. Te svoje funkcije, neduljim, mnogi od tih govornika najčešće nisu uopće svjesni, pa se onda čude neželjenim učincima svog izlaganja. Osim toga, zbog pomanjkanja vremena, to najčešće nisu razgovori, već samo jedna strana, tj. prosuditelji, ili samo jedan od njih ("kazališni stručnjak"), iznose svoje dojmove i ocjene. To nije zahvalan posao i nema puno ljudi spremnih za nj. Prosuditelji uglavnom nisu plaćeni, a ako i jesu, onda su to zaista simbolične naknade. S druge strane, sudionici su osjetljivi ne toliko na "grube" riječi, jer njih uglavnom i nema, već na moguće previdanje svakolikog truda koji je prethodio nastupu, a za koji u pravilu ne dobivaju odgovarajuću naknadu. Zato često neke ocjene koje su ili dio redovna profesionalna žargona ili predstavljaju vrlo subjektivan opis vlastitih dojmova doživljavaju kao "grubost" koja onda boli sudionike. Iz osobnog iskustva znadem, jer i meni je trebalo niz godina da to naučim, da se najveći dio takvih nesporazuma i nepotrebnih "duševnih boli" rješava uspostavom dijaloga na samom okruglom stolu, naime, da se stvaraće upita kako su radili i s kakvim su se problemima suočavali. Opet dolazimo do problema nedovoljnog vremena za okrugle stlove, ali i do još nečeg: mi smo kao dramski djelatnici, ali i kao društvo u cijelini, nedostatno odgojeni za pozitivno kritičko raspravljanje koje neće biti samo razgovor ili medusobno nezainteresiranih osoba ili borba za status i vlastitu promičbu, već istinsko sudioništvo u uvidanju, raspravljanju i rješavanju problema. Tu nije uvjek greška na strani prosuditelja. Svi se moramo učiti i slušanju i iznošenju kritičkog suda, ali i poštivanju i uvažavanju sudionika s kojima se ne slažemo.

Organizacioni i tehnički uvjeti susreta relativno su dobro ocijenjeni?

Rekao bih da je to prvenstveno stoga što su anketirani sudionici realisti. U tome su možda i preskromni. Oni su vrlo svjesni u kakvim uvjetima pripremaju i izvode svoje ostvaraje i što im u maličnim sredinama stoji na raspolaganju. Prigovori i prijedlozi pretežno se odnose na potrebu da se na svim višim razinama susreta osiguraju pravi, tehnički opremljeni kazališni prostori ne samo za izvedbe nego i za pokuse. To smatram posebno važnim, jer u nekim sredinama se

misli da je dovoljno upaliti svjetla na pozornici petnaest minuta prije početka susreta.

Što su anketirani predlagali za poboljšanje "Lidrana"?

Ima nekoliko prijedloga vrijednih pozornosti. Glavni se odnosi na vremenik održavanja susreta. Naime predlaže se nešto kasniji rok održavanja svih susreta, točnije da školski, općinski/međuopćinski te županijski susreti počnu kasnije, a da se istodobno razmak između općinskih/međuopćinskih, županijskih i državnog susreta skrati. Imam dojam da je to opći problem i da bi tu trebalo nešto učiniti.

Niz prijedloga odnosi se na potrebu da se pisana izvješća prosuditelja objave i da budu dostupna sudionicima na koje se, u krajnjoj mjeri, odnose. Smatram to vrlo potrebnim i korisnim, pa će, vjerujem, dio tih zahtjeva biti zadovoljen i ovim brojem "Dramskog odgoja". Međutim, držim da bi to trebala biti prvenstveno obveza Ministarstva prosvjeti i športa, kao i odgovarajućih županijskih ureda, jer naše glasilo stiže uglavnom našem članstvu i županijskim uredima, a ne svim školama i sudionicima "Lidrana".

Ima dosta prijedloga da najbolji ostvaraji sa županijskih susreta budu ponovno ili češće izvedeni u različitim mjestima županije, zatim da se razmjena takvih programa napravi s drugim županijama te da najbolje predstave i pojedinci nastupe po školama. To su sve korisni prijedlozi koje bi županijske vlasti trebale ozbiljno razmotriti, ali isto tako i naši ogranci, pa zajednički realizirati neke od njih. Takva inicijativa, čiji su nositelji uglavnom naši članovi, već postoji u osječko-baranjskoj i koprivničko-križevačkoj županiji.

Nekoliko sudionika predložilo je izradu video-kasete najboljih nastupa na državnom susretu. To je dobra ideja i već smo je pokušali ostvariti u Križevcima, prije dvije godine. Međutim, zapelo je prvenstveno na obradi snimljenog materijala. To bi morala biti stručna obrada kako glede izbora snimljene grade tako i tehničke izvedbe. Isto tako, samo snimanje mora biti profesionalno ostvareno, pod stručnim vodstvom, uz dobru rasvjetu i dobar snimljeni zvuk. Za takav projekt potrebno je angažirati posebnu stručnu ekipu i osigurati sredstva.

U nizu zahtjeva traži se da se susretima dade veći društveno-kulturni značaj, da budu svečaniji i da ih

javni mediji bolje prate. Sve je to pitanje opće svijesti o važnosti "Lidrana", pri čemu valja reći da tu svijest uveliko stvaraju oni kojima je posao da organiziraju "Lidrano", kao i oni koji na "Lidranu" sudjeluju. Mediji su u nešto drugačijem položaju. Oni više nisu državni i zapravo im nije "dužnost" da prate takve događaje, pogotovo ako to nije nešto posjećuje njihova prodaju ili gledanost. Lokalni mediji su mnogo otvoreniji prema "Lidranu", jer se radi o njihovu "domaćem" čitateljstvu, dakle o njihovu neposrednu tržištu. Državni susret, nažalost, za "velike" medije uglavnom nije dovoljno važan povod za neki veći prilog. Možda od "velikih" novina i ne treba očekivati više. Ali od televizije se može i treba očekivati više, možda ne da snima državni susret, ali da najbolje ostvaraje kasnije snimi u maličnim sredinama ili u studiju. S druge strane, mislim da se više trebamo brinuti i nešto poduzeti kako bi priznate manifestacije, primjerice Medunarodni dječji festival u Šibeniku, konačno prepoznale i uključile u svoje programe ono najbolje što "Lidrano" nudi.

Hoće li Hrvatski centar za dramski odgoj, potaknut ovom anketom, išta poduzeti?

Usprkos skromnom odazivu anketu smatram važnim doprinosom široj raspravi o "Lidrani" koju redovito provode naši ogranci. Smatram da bi jedna od radnih tema naše sljedeće godišnje skupštine trebalo biti "Lidrano", pa da kao udruga donesemo zaključke i prijedloge, temeljene i na ovoj anketi, koje bismo uputili Ministarstvu prosvjeti i športa te središnjim tijelima "Lidrana". Kako bi naši prijedlozi imali veću "težinu", pozivam sve članove koji još nisu odgovorili na anketu, da to učine i da nam je pošalju. Kao ustanova "Lidrano" je previše važan za cjelinu dramskog rada u Hrvatskoj da bi naša udruga mogla ostati ravnodušna na njegove eventualne nedostatke. Želio bih da svoju desetu obljetnicu ovakav "Lidrano" dočeka ne s iscrpljenošću i "zamorom materijala", već s novim poletom i zanosom. Za takvo što, pak, potreban je drugačiji mentalitet i drugačiji odnos prema "Lidrani". Mislim da naše članstvo osobnim doprinosom te naročito zajedničkim zalaganjem kroz ogranke može znatno pridonijeti stvaranju pozitivna ozračja na "Lidranu" kao mjestu susretanja i svečanosti stvaralaštva.

Izdavač:
HRVATSKI CENTAR ZA DRAMSKI ODGOJ
Petrova 48a, 10000 Zagreb - Tel. 1 463 55 03
E-pošta: hedo@hi.hinet.hr
Prijelom: Damir Miholić
B-obj uredio: Vlado Krušić

*Dramski odgoj izlazi prema novčanim mogućnostima.
Naklada: 450 primjeraka
Prilozi se ne plaćaju.
Ovaj broj je besplatan.*